DE

SCHOLIIS VETERIBUS

IN

PINDARI CARMINA.

DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAM

AD VENIAM LEGENDI CAPESSENDAM

AUCTORITATE AMPLISSIMI

ORDINIS PHILOSOPHORUM MARBURGENSIS

UNA CUM THESIBUS

DIE V. MENSIS AUGUSTI HORA XI.

DEFENDET

LUDOVICUS DE SYBEL,

PHIL. DR.

MARBURGI.

TYPIS C. L. PFEILII.

MDCCCLXXII.

DE
SCHOLIIS VETERIBUS
IN
PINDARI CARMINA.

DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAM

AD VENIAM LEGENDI CAPESSENDAM

AUCTORITATE AMPLISSIMI

ORDINIS PHILOSOPHORUM MARBURGENSIS

UNA CUM THESIBUS

DIE V. MENSIS AUGUSTI HORA XI.

DEFENDET

LUDOVICUS DE SYBEL,

PHIL. DR.

MARBURGI.

TYPIS C. L. PFEILII.

MDCCCLXXII.

Boeckh praef. ad schol. pag. XXIV. scholia vetera ex Didymo aliisque a recentiore homine excerpta digesta novis observationibus qualibuscunque et iudiciis aucta esse dicit. „immo, pergit, mature duae quasi scholiorum veterum recensiones esse factae videntur, altera ex qua vulgaria scholia fluxerunt, altera ea, quae in Vrat. A miro modo depravata et mutilata perduravit.“ eique Tycho Mommsen plausit, ubi ad Theodorum Bergkium (epist. crit. scholiis Germani praem. pag XVII) ita scripsit: „duae scholiorum Didymeorum recensiones extant, quarum prior in solo illo inclyto Vratislaviensi libro invenitur, qui unicum est secundi (codicum) generis documentum mutilum et valde corruptum, altera in plurimis, modo integrior, modo succinctior, modo etiam recentioribus supplementis aucta.“ et mox „id potissimum, ait, futuro editori scholiorum spectandum erit, ut quae primi, quae secundi, quae tertii quartique generis sint, quae denique recentiora hoc genus librorum supplementa esse videantur, recte

dispescat." neque aliter iudicavit reperto optimo codice Ambrosiano, quippe cuius scholia vetera non differant a Vratislaviensibus neve quod de his valeat alienum sit ab illis. idem vero in epist. ad Friederichsium pag. 12 ita novam scholiorum editionem ordinari iubet, ut factis septem q. v. columnis in eas septem generum scholia distributa ad singulos poetae locos commode sub uno conspectu legantur: primo loco scholia generis Ambrosiani, secundo Vaticani, et sic deinceps. hoc illud certe est cum omnibus scriptorum editoribus ante omnia observandum, tum Pindaricorum scholiorum editori clarissimo nimis neglectum, ut quid diversi fontes diverse tradiderint, lectoribus perspicue ante oculos ponatur.

Sed codicum genera generumque discrimina typographorum artificiis expressisse non sufficit. sed cum multorum auctorum manibus scholia debeantur, has ut distinguere discamus opera danda est. auctorum vero duo sunt genera. alteros dico vetustiores grammaticos, quorum Didymus fere fuerit postremus. alteros recentiores, qui veterum adnotationes excerpserunt et in novos ordines redegerunt. priorum fragmenta collegere huius disputationis non est, sed de secundo genere nobis agetur.

Scholiorum enim quam possidemus farraginem pro Didymeorum excerptis nobis venditant viri docti, varie illis quidem decurtatis, confusis, perversis, perperam consertis, nec non auctis ab hominibus indoctis. quamvis a posteris male habitus regnat in scholiis *compilator Didymi*, quem ab ipso Didymo plerumque breve distare minus recte putant.

Sed ne id quidem satis certum, compilatoris istius excerpta manibus teneri, passa scilicet quae dixi. nam vestigia deprehenduntur posterioris cuiusdam manus, quae totum fere scholiorum corpus ad suum modum transformavit. Quae suspitio si vera est, in quantum scholiorum fides periculum vocetur apparet. quare illius diiudicatio disputationi nostrae pro argumento sit. intricatissimum opus neque primo impetu absolvendum.

Quaestio igitur instituenda est, quo modo quae ad unum aliquem poëtae locum scholia tradita sunt, inter se differant. tradita autem sunt scholia et in iisdem saepe libris compluria et in diversis libris diversa.

Proposita igitur duplici illa distinctione primum de eiusmodi locis agemus, ubi eadem scholia in diversis libris diversam recensionem experta sunt. postea de iis, ubi in eodem libro diversae recensiones extant. cum autem quid in librorum diversis generibus omnibus traditum sit nondum satis constet, in Ambrosianorum et vulgarium distinctione scholiorum in hac disputatione adquiescendum erit.

Prae ceteris vero eos potissimum locos elegam, de quorum lectione aut e codicibus (Vratislaviensibus. Ambrosianum passim inspexi non maiore cum fructu quam Mommsen) aut e coniectura aliquid in medium proponere penes me est.

Ut igitur a simplicissima frequentissimaque re initium sumam, constat saepe adnotationem aliquam in alio codice pleniorem in alio succinctiorem legi. ad Ol. 1, 8

Vrat. A nihilnisi *θερμότερον*, *φανερώτερον* scribit, in vulgari recensione iisdem adduntur verba *φαεινότερον· τῇ γὰρ θέρμῃ καίειν τὸν ἀέρα καὶ φωτίζειν ποιεῖ.* — scholium ad Ol. 7, 70 „partim ex Vr. D partim ex Vrat. A“ Boeckh se confecisse dicit. est autem in hoc: *διὰ τὸ σὺν ὅπλοις γεννηθῆναι ἐφοβήθησαν Οὐρανὸς καὶ Γῆ.* in illo: *ἤτοι διὰ τὸ σὺν τοῖς ὅπλοις γεννηθῆναι ἢ διὰ τὴν βοήν.* — in schol. Ambros. ad Ol. 2, 58 (§. 2 edt. Boeckh.) pro codicis lectione *τοῦ ἡλίου* Boeckh scripsit *τῆς νυκτός*. sed multo magis placet servata tradita lectione ante vocem *Ἡσίοδος* inserere particulam *ἢ* ut sit: *τὴν δὲ ἡμέραν θυγατέρα τοῦ ἡλίου ἔφη ἐναντίως* [*ἢ*] *Ἡσίοδος· ἐκεῖνος γάρ φησι·* [*Νυκτὸς δ'* *αὖτ'*] *αἰθήρ τε καὶ ἡμέρα ἐξεγένοντο. καθὸ ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρα γεννᾶται,* ubi aut *ἐκ τῆς αὐτῆς*, eiectis *ἐπὶ τῆς* verbis, aut *ἐκ τῆς νυκτὸς* scribendum videtur. horum recensionem vulgarem hanc habes medio ad v. 56 scholio, in Vrat. D. ita scriptam: *παῖδα δὲ ἡλίου τὴν ἡμέραν εἶπεν, ἐπεὶ ὁ ἥλιος αὐτὴν γεννᾷ* [*ἀνατέλλων*]. sequitur disputatio de duobus Pindaricorum interpretationibus, Ambrosiana haec, admodum mutila: *ἀμφίβολον δὲ πότερον αὐτῷ ὁ λόγος καὶ ἐπὶ τοῦ θανάτου. οὐδὲ ὁπότε τελευτήσομεν τὴν ἐσχάτην ἡμέραν .... ὅτι ἀθορύβως ἐν τῷ τοῦ ζῆν χρόνῳ .... οὕτω δὲ καὶ Ἀρίσταρχος ἀκούει.* plenior est recensio vulg. (§. 1), ubi tamen aeque excidit omne indicium, quo cognoscatur, duas illas explicationes inter se esse contrarias sibique invicem oppositas: *οὐδὲ πότε ἐν εὐτυχίᾳ ἐσόμεθα ἀθορύβως καὶ ἀταράχως ἐν τῷ τοῦ ζῆν χρόνῳ, οὐδὲ πότε διατελέσομεν ἡμέραν ἥσυχον .... ἡμέρα δὲ ἡσύχιος ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ θανόντες ἡσυχάζομεν.*

quod vitium inrepsit ante Byzantiorum scholiastarum tempora. ita enim illa repetit Moschopulus: *οὐδὲ ὁπότε ἀνύσομεν ἡμέραν ἡσυχίας κτέ. ἡμέραν δὲ ἡσυχίας τὸν θάνατον λέγει, ἐπεὶ ἐν αὐτῷ θανόντες ἡσυχάζομεν.*

Boeckh quae ex Vrat. A ad Ol. 3, 8 §. 2 primus edidit, partim mutilavit partim auxit ipse. haec enim codex: *νεοσίγαλον· νεοποίκιλον· σιγαλῶσαι γὰρ ἐπιθεῖναι ἐπὶ πᾶσι τὸν κόσμον. ἀμφιβάλλεται δὲ ὁ λόγος· ἤτοι γὰρ τοιοῦτόν ἐστιν· οὕτω μοι παρέστη ἡ Μοῦσα, ἵνα τοῖς Διοσκούροις ἀρέσω· ἢ οὕτω μοι παρέστη ἡ Μοῦσα καὶ ἔρχεται. πέδιλα κτέ.* Boeckh postquam verba *οὕτω μοι παρέστη ἡ Μοῦσα ἵνα τοῖς Διοσκούροις ἀρέσω* errore omisit, ante *πέδιλα* lacunae signa posuit necessitate coactus. ibidem verba *ὥστε με Δωρίδι διαλέκτῳ νεοποίκιλον ἐπαγγεῖλαι ὕμνον* inseruit ex rec. vulg., quam habes ad v. 7 §. 1 et 2: *οὕτω μοι παρέστη ἡ Μοῦσα, ἵνα τοῖς Διοσκούροις ἀρέσω. ἢ οὕτω μοι ἐρχέσθω ἡ Μοῦσα, ὥστε με Δωρίδι διαλέκτῳ νεοποίκιλον ἐξαγγεῖλαι ὕμνον.* in quibus pro eo quod traditum est *ἐρχέσθω* ego quidem *ἔρχεται* emendandi gratia scribere non ausim, quia variae illud lectionis testimonium esse possit. hoc utut est suo tamen iure L. Schmidt librorum scripturam in Pindari verbis tueri videtur fuitque nimis in eum acerbus poëtarum lyricorum editor clarissimus. quamquam et ipse aliter atque Schmidt magis ad carmen Olympicum tertium ipsum quam ad secundum Pindari verba spectare putaverim.

Ad Ol. 9, 107 in Vrat. A legitur fragmentum ineditum scholii eius, quod ad v. 104 pertinet, sic fere supplendum: [*υἱὸν δ' Ἄκτορος·*] *τὸν Μενοίτιον τὸν*

πατέρα Πατρόκλου [*τὸν*] *ἀπὸ Αἰγίνης μητρός.* [*Αἴγινα δὲ*] *Ἀσώπου θυγάτηρ.* ita enim vulg.: *τὸν Μενοίτιον λέγει τὸν Πατρόκλου πατέρα. ὑπὲρ πάντας δὲ τοὺς ἐνοικοῦντας ξένους ἐτίμησε τὸν Ἄκτορος παῖδα τὸν ἐξ Αἰγίνης μητρὸς Μενοίτιον. Αἴγινα δὲ, μήτηρ Αἰακοῦ, θυγάτηρ δὲ Ἀσωποῦ τοῦ ἐν Θήβαις ποταμοῦ καὶ τὰ ἑξῆς.* — ad ipsum v. 107 Vrat. A haec (scholio ad v. 96 nullo interposito lemmate male subiuncta. sunt autem illis ad v. 104 scriptis subiungenda (§. 3): *Πυθαίνετος δὲ, Διὶ συνελθοῦσαν Αἴγιναν γεννῆσαι Αἰακὸν καὶ Δαμοκράτειαν, ἣν γαμηθῆναι Ἄκτορι ἐν Θετταλίᾳ καὶ τεκεῖν Μενοίτιον· ὕστερον δὲ τοῦτον εἰς Ὀποῦντα ἐλθεῖν. συγγενὴς γὰρ ὑπῆρχε τοῦ Λοκροῦ. τοῦ παῖς· τοῦ Μενοιτίου παῖς ὁ Πάτροκλος ἀπὸ Σθενέλης. καὶ Μυρμιδόνα φησὶν αὐτὸν Ὅμηρος. Μυρμιδόνων τὸν ἄριστον.* eadem §. 1 ex vulgg.: *τινὲς ἐκ Δαμοκρατείας τῆς Αἰγίνης καὶ Ἄκτορός φασι τὸν Μενοίτιον· ὁ δὲ Πάτροκλος Μενοιτίου ἦν καὶ Σθενέλης.* quibus §. 2 succedit altera Menoetii originis ab Aegina deductae narratio ex vulgg. *Αἴγινα μετὰ τὸ τεκεῖν τὸν Αἴακον ἦλθεν εἰς Θεσσαλίαν καὶ ἐγαμήθη Ἄκτορι, ἐξ οὗ ἔσχε Μενοίτιον, ὅς ἐπῴκησε τὴν Ὀποῦντα ἀναστὰς ἀπὸ Θεσσαλίας.* sequitur in Vrat. A scholium ad vocem *Τεύθραντος·* (§. 5) *τὴν Μυσίαν λέγει. βασιλεὺς γάρ τις τῶν ἐκεῖσε Τεύθρας γενόμενος ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ὠνόμασε τὴν πόλιν. ἦν δὲ ὁ Τήλεφος θετὸς παῖς Τεύθραντος· τῇ ἀληθείᾳ Αὔγης ἦν καὶ Ἡρακλέος ὁ Τήλεφος.* mox, interiectam illam ad v. 104 adnotationem suscipiens, paragraphi 4 versio Ambrosiana in fine satis corrupta: *ὅτ᾽ ἀλκάεντος· θέλει οὖν εἰπεῖν, ὅτι τούτου τοῦ Μενοιτίου παῖς σὺν τοῖς Ἀτρέως παισὶ συστρατεύσας εἰς*

Μυσίαν κατήντησε, καὶ Τηλέφου τοῦ Μυσῶν βασιλέως πάντας τρέψαντος εἰς φυγὴν μόνος Ἀχιλλεὺς καὶ Πάτροκλος ἔμειναν ὡς ἀνδρεῖοι· οὗ οὖν τὸ γένος μέμνηται. paullo aliter ordinata, pleniora tamen et correctiora vulgg. (§. 4): *ὁ δὲ νοῦς· τούτου οὖν φησι τοῦ Μενοιτίου παῖς συστρατεύσας τοῖς Ἀτρέως παισὶν εἰς Μυσίαν κατήντησε, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἰς φυγὴν τραπέντων μόνος αὐτὸς Ἀχιλλεῖ συμπαρέστη, ἡνίκα τοὺς γενναιοτάτους Ἕλληνας τρέψας καὶ νικήσας μέχρι τῶν νεῶν καὶ τοῦ πελάγους* (*Πελάσγους* Vrat. D!) *συνήλασεν ὁ Τήλεφος ὁ Μυσῶν βασιλεύς. Τεύθραντος δὲ πεδίον· τὴν Μυσίαν λέγει· ὁ γὰρ Τεύθρας ἐβασίλευσε τῆς Μυσίας. ὅτε δὲ οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Μυσίαν παρεγένοντο, κἀκεῖ νομίσαντες εἶναι Ἴλιον ἐπολέμουν τοῖς Μυσοῖς, καὶ ὁ Τήλεφος πάντας εἰς φυγὴν ἐτρέψατο καὶ μέχρι τῶν νεῶν ἤλασε, πλὴν Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου· διὰ τοῦτο οὖν μέμνηται τοῦ γένους τούτου ὡς ἀνδρείου.* amisit igitur est ubi paraphrastes formulam suam *ὁ δὲ νοῦς.* — ad Ol. 9, 94 extat in Vrat. A scholium ineditum hoc: *θετὸν υἱόν· ὁ Λοκρὸς δηλονότι τὸν Ὀποῦντα οὐκ ἐνόμιζεν εἶναι θετὸν υἱόν, Διὸς γὰρ [ἦν], ἀλλὰ ἴδιον.* recensio vulg. (§. 1) repositis duabus vocibus casu omissis ita est scribenda: *εὐφράνθη τέ, φησιν, ὁ Λοκρὸς θεασάμενος τὸν παῖδα, ὃς ἦν θετὸς αὐτοῦ, κατὰ φύσιν [Διὸς ὤν], ἐκ δὲ τῆς ἀγνοίας ἴδιος αὐτῷ ἐνομίζετο.* — mira edidit Boeckh ad Ol. 2, 48 *φιλέοντι δὲ Μοῖσαι,* quibus doceri videmur philologos fuisse Minervam et Jovem patrem. at codex (Vrat. A): *φιλέοντι δὲ Μοῖσαι ὡς Θηβαίαν οὖσαν. φιλόλογοι δὲ Ἀθηναῖοι. καὶ Ζεὺς πατήρ. τὸ κῶλον τοῦτο ἀθετεῖ Ἀριστοφάνης. περιτ-*

τεύειν γάρ φησι πρὸς ἀντιστρόφους. verba καὶ Ζεὺς πατήρ Pindari sunt, lemma nimirum scholii ut videtur deperditi, hoc certe loco alienum. neque magis sensu abundant verba φιλόλογοι δὲ Ἀθηναῖοι, quae aut eiicienda aut corrigenda sunt. metrica vero illa adnotatio eadem est quae §. 2 (e vulgg.) continetur: φιλέοντι δέ. ἔστι περισσὸν τὸ κῶλον ὡς πρὸς τὴν ἀντίστροφον· ὅθεν καὶ ὄβελος αὐτῷ παράκειται. πᾶσαι γάρ εἰσιν ιδ' ὁμοῦ κώλων, αὕτη δέ μόνη πεντεκαίδεκα εὑρίσκεται ἔχουσα, in quibus ipsius Aristophanis verba an servata sint, diiudicare loci non est.

Scholium Ambros. ad Ol. 6, 55 in Vrat. A plenius legitur quam editum est Boeckhio (§. 2): in extremis codex pro ἦρχον exhibet ὑπῆρχον, mox πηγαῖς, et ἔναντι τῆς Ἀρκαδίας pro ἐν Ἀσέᾳ τῆς Ἀ. . verba sunt haec: Δίδυμός φησιν ὅτι πάντες οἱ ὑπομνηματισάμενοι Φαισάναν φασὶν εἶναι τῆς Ἀρκαδίας πόλιν. αὐτὸς δέ φησιν εἶναι τῆς Ἡλιαίας καὶ παρατίθεται Ἴστρον ἱστοροῦντα ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν Ἡλιακῶν. ἤτοι οὖν Πίνδαρος ψεύδεται, ἢ διὰ τὸ τὴν Πίσαν ὑπὸ τοῖς Ἀρκάσι ποτέ γενέσθαι βασιλεύειν φησὶ τὴς Φαισάνης τὸν Αἴπυτον. (56.) Ἀλφεὸν οἶκον· τὸν Ἀλφεόν φησιν οἰκεῖν τὸν Αἴπυτον, ὅτε τῆς Ἡλιαίας ἦρχον οἱ Ἀρκάδες. ἢ ὅτι πηγαὶ τοῦ Ἀλφεοῦ ἐν Ἀσέᾳ τῆς Ἀρκαδίας εἰσίν· παρ' ὃ καὶ ἀντιποιοῦνται αὐτοῦ οἱ Ἀρκάδες· videtur autem haec ad v. 56 adnotatio usque ad verba ἦρχον οἱ Ἀρκ. ex sententia Didymi dicta esse. vulgg. autem sunt haec: τήν Φαισάναν πάντες μὲν οἱ ὑπομνηματισταὶ τῆς Ἀρκαδίας εἶναι πόλιν ἐξεδέξαντο, ὁ δὲ Δίδυμός φησι τῆς Ἠλίδος αὐτὴν εἶναι καὶ ὑπεραπολογεῖται τοῦ ῥητοῦ οὕτως, ὅτι ποτὲ οἱ

Ἀρκάδες καὶ τῆς Ἤλιδος ἐβασίλευον κατὰ τὸν χρόνον τοῦ Αἰπύτου· οἱ δὲ βουλόμενοι τὴν Φαισάναν Ἀρκαδικὴν εἶναι τὸ περὶ Ἀλφειοῦ, οὕτως ἐπιλύονται, ὅτι διὰ Φαισάνης ἔχει ὁ ποταμὸς τὰ ῥεύματα· φέρεται γὰρ ἐξ Ἀσέας κώμης Ἀρκαδικῆς· ἢ ὅτι αἱ πηγαὶ τοῦ Ἀλφειοῦ ἐξ Ἀσέας εἰσὶ τῆς Ἀρκαδικῆς καὶ ἀντιποιοῦνται αὐτοῦ οἱ Ἀρκάδες. quae qui festinantius legerit, his extremis quae sunt *ἢ ὅτι κτέ* sententiam eis quae antecedunt oppositam, Didymeam igitur, pronuntiari crediderit. at continent idem ipsum, quod *οἱ ὑπομνηματισταί*, contra quos Didymus verba facit, volunt. sunt igitur, si eo hac in re sensu uti licet vocabulo, dittographia aliqua hic posita. suo loco recte leguntur in Ambros.

Ad Ol. 6, 111 Vrat. A haec praebet: *θησαυρὸν δίδυμον· δίδυμον θησαυρὸν μαντείας αὐτῷ φησι δοθῆναι· ἕνα μὲν τὸν κατὰ τὸ παρὸν εὐθέως τότε φωνῆς ἀκούειν ψευδέων ἀνεπίγνωστον οἷον ἀληθῆ· μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ κατ' Ὀλυμπίας ἀγῶνος ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους τιθέντος τὸ μαντεῖον ἱδρύσασθαι.* codex pro *κατὰ τὸ παρὸν* habet *κατὰ τὸ ἱερὸν* et *κατ' Ὀλυμπίων*. Boeckh §. 1 exhibet vulgg. paulo illis breviora: *ἕνα μὲν τὸ κατὰ τὸ παρὸν εὐθέως τότε φωνῆς ἀκούειν ψευδέων ἀνεπίγνωστον οἷον ἀληθῆ, ὕστερον δὲ καὶ παρὰ τῷ βωμῷ τοῦ Διὸς μαντεύεσθαι ἐκ τῆς τοῦ πυρὸς ἀναδόσεως.*

Scholia ad Ol. 7, 28 et pleniora edenda et rectius disponenda sunt, ut ratio, quae inter diversas recensiones intercedat clarius eluceat. haec Vrat. A (§. 3): *εὐάμαχον· ἤτοι μὴ ἐπιστρεφόμενον ἐν τῷ πυκτεύειν, ἢ ἐπ' εὐθείας ἐρχόμενον ἐν μάχῃ· τὸ δὲ πελώριον*

οὐκ ἀργῶς, ἀλλ' ἐπεὶ τετράπηχυς ἦν καὶ πέντε δακτύλων. [*καὶ παρὰ Κασταλίᾳ·*] *οὐ μόνον γὰρ Ὀλύμπια ἐνίκησεν, ἀλλὰ καὶ Πύθια. Κασταλία γὰρ κρήνη ἐν Πυθοῖ.* in quibus extremis editori omissis cod. *γὰρ ἐκρίθη*, neque alia ut videtur Ambrosianus. eadem e cod. Vatic. edita sunt ad v. 28 §. 2 et 1, et ad v. 32 *ἁδόντα δίκᾳ* §. 2, in hunc fere ordinem redigenda: *εὐθυμάχαν δὲ τὸν ἐξ εὐθείας ἀγωνιζόμενον·* (*ἐν Ἀλφεῷ, ἤγουν ἐν Ὀλυμπίᾳ* fortasse rec. schol. sunt). *πελώριον· οὐ παρὰ τὸ τυγχάνον ἐνεκωμίασε τὸν ἄνδρα Διαγόραν, ἀλλὰ συμφώνως τοῖς προτέροις οἷς ἐξηγησάμεθα περὶ αὐτοῦ, ὅτι δ' πηχῶν καὶ ἑ δακτύλων ὁ Διαγόρας· παρὰ Κασταλίᾳ δὲ ὅτι ἐνίκησε καὶ Πύθια. ἡ δὲ Κασταλία κρήνη ἐν Πυθῶνι.* ex Vrat. D inserui verba *τοῖς προτέροις*.

Admodum laborat paraphrasis Ambr. ad Ol. 7, 110, quae est haec: *μνασθέντι δέ· μνησθέντι δὲ αὐτᾷ περὶ τοῦ συμβεβηκότος ὁ Ζεὺς ἔμελλεν ἀνακληροῦν ἐξ ἀρχῆς καὶ ποιεῖν τὰ κεκληρωμένα τοῖς θεοῖς· δύναται δὲ τὸ μνασθέντι ἀντὶ τοῦ μνασθέντος κτέ.* vulg.: *ἄμπαλον μέλλεν θέμεν· ἀνακλήρωσιν· ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου· Κλήρῳ νῦν πεπάλαχθε· ὁ δὲ νοῦς· ὑπομνησαμένῳ δὲ τῷ Ἡλίῳ ἀνακλήρωσιν ἔμελλε ποιῆσαι ὁ Ζεύς κτέ.* velim conferas rec. quoque: *μνασθέντι δέ· ἀντὶ τοῦ ἀναμνησθέντος ἤγουν εἰς ἀνάμνησιν ἐλθόντος, τοῦ Ἡλίου δηλονότι, ὁ Ζεὺς ἄμπαλον, ἤγουν ἀναμερισμὸν ἔμελλε θεῖναι, ἀντὶ τοῦ τιθέναι, ἤγουν ποιεῖν κτέ.* et schol. interlin. Vrat. A: *θέμεν· θεῖναι, ποιεῖν.* quae omnia ideo huc transtuli, ne de corruptela scholii Ambros. dubites. verba enim *καὶ ποιεῖν* et alienum locum occupaverunt et desiderant quibus suppleantur.

istis de medio sublatis recte procedet oratio ita: *ὁ Ζεὺς ἔμελλεν ἀνακληροῦν ἐξ ἀρχῆς τὰ κεκληρωμένα τοῖς θεοῖς.* supplenda autem illa videntur in hunc fere modum: *θεῖναι]καὶ ποιεῖν[ἀνακλήρωσιν,* ubi autem collocanda nescio.—schol. ad Ol. 7, 173, §. 2 continet rec. Vrat. A: *ἐκ τούτου ἐμφαίνει, ὅτι ἄνωθεν αὐτοῦ περὶ τὸν οἶκον συμφορὰ συνέβη γενέσθαι· νῦν δὲ ἑτέρως αὐτοῖς πνέει τὰ πράγματα· παραμυθεῖται οὖν αὐτόν.* §. 1 vulg.: *εἶπε δὲ ἀλληγορικῶς ὡς πρὸ ὀλίγου τινὸς λυπηροῦ συμβάντος αὐτῷ καὶ ὅτι λοιπὸν ὀφείλει ἑτέρας αὔρας, τὸ δή λεγόμενον, πνευσάσης τέρπεσθαι καὶ ἐν εὐτυχίᾳ πάσῃ καὶ χαρᾷ διαζῆν.* ad §. 2 Boeckh scribit: ex Vrat. A. *ἑτέρως* est coniectura Gerhardi: cod. *ἐπείρως* ut videtur. sed est *ἑταίρως,* supra *τ* scripta *π,* nisi accentum voluit pingere.

Ad Ol. 11, 86 sic Vrat. A: *μᾶκος δὲ Νικεύς .... ὡς Τυδεὺς· ὁ δὲ λόγος· μακρόν τε καὶ ἐπίμηκες ἐδίσκευεν ὁ Νικεύς· ὅτι δὲ πέτροις τὸ παλαιὸν ἐδίσκευον* [*μαρτυρεῖ*] *Ὅμηρος κτέ.* in lacuna quae necessario statuenda est, fuit *Νικεὺς ὄνομα κύριον,* docente recensione vulg.: *μᾶκος δ' Ἐνικεὺς ἔδικε πέτρῳ· Ἐνικεὺς ὄνομα κύριον ὡς Τυδεύς· μακρὸν ἐδίσκευε δίσκῳ λιθίνῳ· οὕτως οἱ ἀρχαῖοι* nimirum *ἐδίσκευον λίθοις.*

Ad Ol. 11, 100 Vrat. A (vide ad v. 99, §. 4 et v. 100): *χλιδῶσα δὲ μολπά· τρυφῶσα δὲ ἡ μολπὴ τῶν ἐπέων ἀντιάσει πρὸς τὸν κάλαμον. τοῦτο δέ φησιν, ἐπεὶ μετ' αὐλῶν τὸν ὕμνον ἔλεγον. ἀντιάζει ὁμοδρομήσει, συναντήσει τῷ αὐλῷ· οἷον ἀντιάσει, ἀνακινήσει.* vulg. (ad v. 99, §§. 1—2): *χλιδῶσα δὲ μολπά· ἀντὶ τοῦ τρυφῶσα ἐναβρυνομένη. ὁ δὲ νοῦς· ἡ δὲ*

μολπὴ ἡ τῶν μελῶν ἁβρῶς καὶ ἡδέως ἐντρυφῶσα τῇ ἡδονῇ ἀπαντήσει πρὸς αὐτὸν (τὸν κάλαμον). ἀντιάζει· ἀπαντιάζει, ἀντήσει. ὁ δὲ ὕμνος τρυφηλῶς καὶ ἡδέως μετὰ αὐλῶν ῥηθήσεται. ubi *ἀντήσει* de coniectura scripsi. fuit *ἀντηρήσει*, quam vocem ut sensu cassam Boeckh iniuria deleverat.

Si igitur omnia scholia ita comparata essent, ut singula librorum genera singulas scholiorum recensiones praeberent, sufficeret illa quam Mommsen vult scholiorum dispositio. sed iam videbimus huiusmodi locos, quibus aut in uno aliquo genere, aut ubique plures recensiones extant, quorum naturae perspiciendae Mommseni ratio non amplius satisfacit.

Ita in genere Ambros. duplex recensio invenitur ad Ol. 3, 46: integra neque Ambrosiana neque vulgaria sunt. tres enim cum proponantur loci Pindarici variae lectiones, tertiae nonnisi in vulgg. mentio fit hisce: *τοὺς δὲ ἀναγινώσκειν Ἰστριανήν, ἵν᾽ ᾖ τὴν Ἰστριανὴν γῆν.* referuntur verba superioris alicuius commentatoris docente sic oratione obliqua, qua tamen quae antecedunt in scholio non aeque enuntiata sunt. mutila igitur haec omnia. duae praeterea traduntur aliae lectiones, altera *Ἰστρίαν νιν,* altera *Ἰστρία νιν* Aristarchea. ad primam referenda sunt, quae in Vrat. A initio leguntur *εἰς τὴν Σκυθίαν ὁ θυμὸς αὐτὸν παρώρμησεν,* item vulgg.: *ἐὰν διὰ τῶν δύο νν Ἰστρίαν νιν, τὴν Σκυθίαν ἀκουστέον.* utraque fere ad finem scholii Ambr. ita iterum leguntur: *ἔνιοι δὲ καὶ β´ νν γράφουσι καὶ τὸν λόγον ἀπευθύνουσιν οὕτω· τότε δὴ ὁ θυμὸς παρώρμησε τὸν Ἡρακλέα ἐπὶ τὴν Ἰστρίαν γῆν πορεύεσθαι.* quae restant ad Aristarchum pertinent.

itaque Ambr. (§. 2): [*Ἴστριαν νιν*] εἰς τὴν Σκυθίαν ὁ θυμὸς αὐτὸν παρώρμησεν. Ἀρίσταρχος [*Ἴστρια νιν*]· εἰς τὴν γῆν ἐλθεῖν ὅπου αὐτὸν ἡ Ἴστρια Ἄρτεμις ὑπεδέξατο. δηλοῖ δὲ πάλιν τὴν εἰς Ὑπερβορέους ἐπὶ τὰς τοῦ Ἴστρου πηγὰς ἄφιξιν· ἐκεῖ γὰρ οὕτως τιμᾶται ἡ Ἄρτεμις ὑπὸ Ταύρων τοῦ Σκυθικοῦ ἔθνους. Ἔνιοι δὲ καὶ δύο ν κτέ. et vulgg. (§. 1): *Ἴστριαν νιν.* ἐὰν διὰ τῶν δύο ν *Ἴστριαν νιν*, τὴν Σκυθίαν ἀκουστέον· ἐὰν δὲ διὰ τοῦ ἑνός, ἔνθα (sic Vrat. D) ἡ Ἴστρια Ἄρτεμις αὐτὸν τὸν Ἡρακλέα ὑπεδέξατο. Ἴστρια δὲ ἡ Ἄρτεμις ἤτοι ἀπὸ τοῦ Ἴστρου, ἐν περιοικοῦσιν αἱ Ἀμαζόνες, αἳ τιμῶσι μάλιστα τὴν θεόν, ἢ ἀπὸ Ταύρων ἔθνους Σκυθικοῦ περιοικοῦντος τὸν Ἴστρον, παρ' οἷς ὁμοίως τιμᾶται ἡ Ἄρτεμις. Τοὺς δὲ ἀναγινώσκειν κτέ. quae hic de Amazonibus narrantur, excidisse videntur in Ambrosianis. fortasse vestigium illorum est corrupta vox *οὕτως*, quae in codice post *ἐκεῖ γὰρ* legitur.

Ad Ol. 1. 4 Vrat. A: *μεγάνορος ἔξοχα πλούτου*· μεγάνορα εἶπε τὸν πλοῦτον, ὡς μὲν ἔνιοι διὰ τὸ παρασκευάζειν (κατὰ supra) τοὺς κεκτημένους αὐτὸν αὐχητικοὺς καὶ ὑπερόπτας, ἢ ὅτι αὐτὸς ἐστὶ μεγαλήνωρ διὰ τὸ πολλὰ δύνασθαι κατεργάσασθαι. νεῦρα γὰρ πολέμου χρυσός. eadem in vulgg. in paucis variata. ita pro ἢ male καί, id quod non correxit Boeckh, quamvis duae diversae loci interpretationes proponantur. altera vero recensio est in vulgg. haec (§. 2): *μεγάνορος*· ἤτοι τοῦ αὐξάνοντος τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων καὶ ποιοῦντος μείζονα φρονεῖν τῶν καθηκόντων. ἢ ὅτι αὐτὸς μεγάνωρ ἐστὶ διὰ τὸ πολλὰ δύνασθαι κατεργάσασθαι. νεῦρα γὰρ πολέμου χρυσός. haec igitur paucis tantum a priore differt.

Neque multo maior differentia est inter recensiones scholiorum ad Ol. 1, 20. §. 1, qua verba poëtae *δρέπων μὲν κορυφὰς ἀρετᾶν ἀπὸ πασᾶν* ter explicantur, extat et in Ambr. et in vulgg. item §. 2: *ἀκαταλλήλως τὸ δρέπων τῷ ἀγλαΐζεται ἐπενήνοχεν· ἐχρῆν γὰρ εἰπεῖν ἀγλαϊζόμενος, ἵν' ᾖ καλλωπιζόμενος ἐπὶ τῷ τῆς μουσικῆς κάλλει, τουτέστι τῆς ᾠδῆς* (fort. *ταῖς ᾠδαῖς*), et §. 5: *τῷ εἶναι μουσικὸς ἢ τῷ διακεῖσθαι περὶ μουσικήν, ὥσπερ φιλίαγρος οὕτως ἐστίν* (quae quid sibi velint non satis apparet. quae in codd. deinceps sequuntur *ἀλλὰ τῷ διακεῖσθαι* nulla sunt). *ἀώτῳ. τῆς ᾠδῆς ἄνθει, τουτέστιν ἐν ταῖς ᾠδαῖς. οὐδὲν γὰρ ἕτερον μουσικῆς ἄνθος ἢ αἱ ᾠδαί.* altera recensio eorundem in brevius contracta haec legitur in vulgg. (§. 3): *ἀγλαΐζεται δὲ· ἀκαταλλήλως τὸ δρέπων τῷ ἀγλαΐζεται [ἐπενήνοχεν]· ἐχρῆν γὰρ εἰπεῖν· ἀγλαϊζόμενος ἐν τῷ τῆς ᾠδῆς ἄνθει καὶ τῇ ᾠδῇ, ἤτοι μουσικὸς ὢν ἢ περὶ τὴν μουσικὴν διακείμενος.* tritus iste in hisce usus est, ut complurium poëtae locorum adnotationes eo quo hic factum videmus modo in unam breviorem contractae legantur.

Ad Ol. 1, 91, §. 1 — 2 Vrat. A satis congruens cum vulgg.: *τὴν ἄτην φησὶν ἐπεκρέμασεν αὐτῷ· ἄταν δὲ εἶπε τὸν λίθον, ὅς ἦν ἄτη. δὶς δὲ παρείληφε τὴν ἀντωνυμίαν· τὸ γὰρ οἱ ἰσοδυναμεῖ τῷ αὐτῷ· δι' ἥντινα αἰτίαν ὁ Ζεὺς ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς* (cod. *βασιλείας*) *αὐτοῦ λίθον ἀπήρτησεν ὥστε τῇ προσδοκίᾳ τοῦ καταπίπτειν τὸν λίθον ἐφ' ἑαυτὸν τιμωρεῖσθαι. ὅντινα ἐπηρτημένον λίθον ἐπιθυμῶν ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς ἀπώσασθαι καὶ μὴ δυνάμενος, εὐφροσύνας πλανᾶται, ἀντὶ τοῦ ἔξω τῆς εὐφροσύνης ἐστίν.* altera recensio est in vulgg.

(§. 3): *ἐπικρέμαται αὐτῷ λίθος, εἶτα τοῦτο μενοινῶν καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν ἔχων, ὡς ἐπιπεσὼν ὁ λίθος διαφθερεῖ αὐτὸν, τῆς εὐφροσύνης ἀλᾶται, προσδοκῶν ἀεὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ βληθήσεσθαι.*

Longius inter se distant recensiones scholii ad Ol. 2, 29 *Τῶν δὲ πεπραγμένων*. §. 1 et 2 continent vulgg., §. 3 Ambrosiana ex Vrat. A ducta. eadem pleniora edidit et emendavit Schneider. aliquatenus correctiora liceat ea iterum huc conferre. *Δεινομένους παῖδες δ' ἐγένοντο, Γέλων Ἱέρων Πολύζηλος Θρασύβουλος. κηδεστὴς δὲ ἐγένετο Θήρων τῷ Πολυζήλῳ καὶ τῷ Γέλωνι. κηδεστὴν οὖν ὄντα φησὶν ὁ Δίδυμος τὸν Θήρωνα τῷ Πολυζήλῳ ..... παραμυθεῖται ὁ Πίνδαρος ..... γράφων κατὰ λέξιν οὕτως. Πολυζήλῳ τοίνυν τῷ τοῦ Ἱέρωνος ἀδελφῷ Θήρων κηδεστὴς [ἐγένετο], Γέλων[ος] μετὰ τῆς στρατείας καὶ τὴν γυναῖκα Δημαρέτην κατὰ τὴν τελευτὴν ἐγγυήσαντος, ὥστε ὥσπερ εἶχε Θήρων πρὸς Γέλωνα, ταὐτ' εἶχεν ὁ Πολύζηλος πρὸς Θήρωνα. γαμβρῶν οὖν γεγονότων αὐτῶν λαμπροῦ τινος τοῦ Πολυζήλου ὑπάρχοντος κτέ.* verba Didymi *κηδεστὴν οὖν ὄντα τὸν Θήρωνα τῷ Πολυζήλῳ* (in quibus pro *τὸν Θήρωνα* traditum est *τῷ Θήρωνι*) refero ad paragraphi 1 verba quae sunt: *καὶ οὕτω τὸν Θήρωνα ὑπεραγανακτήσαντα θυγατρὸς ἅμα καὶ γαμβροῦ.* quae sequi debebant interciderunt, nisi quod nostra *παραμυθεῖται ὁ Πίνδαρος* reddunt illa §. 2 verba: *εὔχεσθαι τῷ Διΐ φησιν ὁ Δίδυμος τὸν Πίνδαρον* vel quae in fine §. 1 leguntur: *ὅθεν ὁ Πίνδαρος παραπέμπεσθαι παραινεῖ τὰ προγεγενημένα.* mox codd. *γρ' κατὰ λέγ οὕτως*, nimirum *ὁ Δίδυμος*, nisi Timaei verba esse existimaveris. post *ἀδελφῷ* in codd.

leguntur verba *Ἱέρωνι καὶ Θρασυβούλῳ* nimis molesta. omnia hic scribere longum est. comparatis autem §§. 2 et 3 apparet, has artiore quodam affinitatis vinculo coniungi, cum §. 1 differat in quibusdam. Byzantiorum *ἱστορία* videtur paragraphum potissimum alteram sequi, quamquam sunt in ea, quae hodie non nisi in §. 1 leguntur, id quod propter ea moneo, quae mox disputanda erunt.

Ol. 11, 83 veteres grammatici aut *σᾶμ'* aut *Σᾶμος ὁ* aut *Σῆρος* scripserunt, quam tertiam lectionem cum tota §. 3 hic silentio transire liceat. sed §. 5—8 Boeckh edidit confusas ruinas scholiorum in Vrat. A traditas, ab ipso etiam mutilatas. haec enim in illo codice leguntur quamquam paullo corruptiora quam qualia ego ea hic exhibeo: [*σᾶμ*] *Ἁλιρροθίου· Ἁλιρρόθιος νικῶν ἐπίσημος ἐγένετο.* [*Σᾶμος ὁ Ἁλιρροθίου·* .....] *ὁ δὲ λόγος· ἀπὸ* [*Μαντινέας Σῆμος ὁ*] *τοῦ Ἁλιρροθίου ἐν ἅρματι πρῶτος ἐνίκα.* [§] *ἢ ἐπίσημος ὢν Ἁλιρρόθιος· τὸ γὰρ ἐνίκα πᾶσι τούτοις ὑπακουστέον. εἶτα ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς κτέ.* (quae nihil ad rem. §. 6—8 novum grammaticorum interpretationem narrant, qua Pindari verba de Theseo intellegebantur). prima illa verba (item ac postrema *ἢ ἐπίσημος ὢν Ἁλ.*) pertinent ad lectionem *σᾶμ' Ἁλ.* . alterius autem variae lectionis, quae fuit *Σᾶμος ὁ*, mentio excidit ni fallor, ubi lacunae signa posui. illam enim respiciunt quae proxime sequuntur *ὁ δὲ λόγος κτέ.* Boeckhio partim emendata partim et ipsi corrupta. nam in eius editione verba *ἐν ἅρματι* errore exciderunt. ceterum idem ille in adnotatione sua undecima codicis scripturas accurate descripsit. iam videamus vulgaria. perspicue rem exponit

§. 2, de qua nihil mihi quod moneam restat, nisi ipsum illud *Ἀλιρρόθιος* quod Boeckh in quarta sua adnotatione de coniectura se restituisse profitetur, extare ut in aliis ita in Vrat. D. sed quamvis quid velit huius scholii auctor, dubium non sit, tamen absolutum non magis est. Didymea enim lectionis *σᾶμα* interpretatio ante verba *ἐὰν δὲ Σᾶμος* omissa est. quo loco si debita lacunae signa posuerimus, haec erunt §. 2 verba: *ἐὰν μὲν γράφηται Σᾶμ' Ἀλιρροθίου, ἔσται αὐτὸς ὁ Ἀλιρρόθιος ἥκων, ὡς ἂν ἐπίσημος ἐγένετο ὁ Ἀλιρρόθιος [νικῶν] .... ἐὰν δὲ Σᾶμος ὁ Ἀλιρροθίου, φανερὸν, οἷον Σᾶμος ὁ Ἀλιρροθίου ἐνίκησεν. Ἀριστόδημος δέ φησι, μὴ δύνασθαι συγχρονεῖν Ἀλιρρόθιον τὸν κατὰ Κέκροπα Ἡρακλεῖ, ἀλλὰ μηδὲ Ἀρκάδα εἶναι, ἀλλ' Ἀθηναῖον. Σῆμον δέ τινα νῦν νενικηκέναι ἅρματι, ὥς φησι Δίφιλος ὁ τὴν Θησηΐδα ποιήσας ἔν τινι ἰαμβείῳ οὕτω.*

Τρέψας δὲ πώλους ὡς ὁ Μαντινεὺς Σῆμος,
Ὃς πρῶτος ἅρματ' ἤλασεν παρ' Ἀλφειῷ.

illam vero Didymi interpretationem servavit §. 1, Halirrhotium esse ipsum Neptunum, cuius *σῆμα*, tridentem, Mantineenses pro scutorum insigni habuerint, verbis *σᾶμ' Ἀλιρροθίου* significari heroem aliquem Mantineensem, 'cuius nomen poëta docto audientium sensui supplendum reliquerit. affert autem Didymus testimonium ex Homero de Neptuno Halirrhotio dicto, ut recte scholiastes refert. sed minime recte statim subiungit Diphili versum ex Theseide sumptum, qui de Semo cum agat alteram illam lectionem *Σᾶμος ὁ Ἀλιρρ.* pertinet. plaudente igitur paragrapho altera, in prima exeunte (non ante sed) post locum Homericum lacuna

statuenda est. excidit autem variae illius lectionis, quae est *Σᾶμος ὁ Ἁλ.*, mentio cum omni Aristodemi disputatione. atque Aristodemus, non Didymus fuit, qui *παρατίθεται τὸν γράφοντα τὴν Θησηΐδα*. ceterum non ab ipso Didymo sed a relatore profecta videntur verba *ἔσται οὖν τὸ σαφὲς οὕτω* usque ad *ἔστιν ἡ Μαντινέα σημεῖον καὶ ἱερὰ Ποσειδῶνος*, in quibus verba *σημεῖον καὶ* ut ex interpretatione vocis *σᾶμα*, qualis extat scholii versu tertio *τὸ σημεῖον καὶ ἡ δόξα*, errore huc inlapsa deleas. neque enim Mantinea urbs Neptuni insigne, sed Neptuni tridens Mantineensium insigne dicitur. an illud prius ipsum relatorem credidisse putas? iam haec erit §. 1: *ἐφ᾽ ἵπποισι δὲ κτέ ἐνίκησεν ὁ Ἁλιρρόθιος. ὅθεν τινὲς σῆμα Ἁλιρροθίου κατὰ περίφρασιν ἤκουσαν, οἱονεὶ τὸ σημεῖον καὶ ἡ δόξα τοῦ Ἁλιρροθίου, ὡς καὶ Ὅμηρος· Ἱερὴ ἶς Τηλεμάχοιο καὶ Βίη Ἡρακληίη. ὁ δὲ Δίδυμος οὕτω καθίστησι τὸν λόγον· τὴν Μαντινέαν φησὶν εἶναι ἱερὰν Ποσειδῶνος, καὶ παρατίθεται τὸν Βακχυλίδην λέγοντα οὕτω·*

Ποσειδάνιον ὡς Μαντινεῖς τριόδοντα

Χαλκοδαιδάλοισιν ἐν ἀσπίσι φορεῦντες.

ἐπίσημον γὰρ εἶναι τῶν ἀσπίδων τὸν Ποσειδῶνος τριόδοντα, ὅτι παρ᾽ αὐτοῖς μάλιστα τιμᾶται ὁ θεός. ἔσται οὖν τὸ σαφὲς οὕτω, καθ᾽ αὑτὸ ἔξωθεν παραλαμβανομένου τοῦ ὀνόματος· ἂν ἵπποισι δὲ τέτρασιν ἥρως ὁ ἀπὸ Μαντινέας ἐνίκησε. καὶ ἔστιν ἡ Μαντινέα ἱερὰ τοῦ Ποσειδῶνος. Ἁλιρρόθιον γὰρ ἐπιθετικῶς τὸν Ποσειδῶνά φησι, καὶ παρατίθεται τὸ Ὁμηρικόν Πάσας δ᾽ ὀρόθυνεν ἀέλλας παντοίων ἀνέμων. [Ἀριστόδημος δέ φησι . . . . .]· παρατίθεται δὲ καὶ τὸν γράφοντα τὴν

Θηϐηΐδα μαρτυροῦντα τῷ Σήμῳ τὴν τοῦ ἅρματος ἡνιοχευτικὴν ἀρετήν·

Τρέψας δὲ πώλους ὡς ὁ Μαντινεὺς Σῆμος. quarta denique horum recensio item vulg. continetur §. 4: *ἀπὸ Μαντινέας· Μαντινέα πόλις Ἀρκαδίας. σᾶμ' Ἁλιρροθίου· περιφραστικῶς ὁ Ἁλιρρόθιος, ἢ σῆμα ἐπίσημος, φανερός.* nimirum tres feruntur lectionis *σᾶμα* explicationes: una *περιφραστικῶς*, altera pro *ἐπίσημος* dictam vult, tertia Didymea est. huius igitur disputationem servavit recensio vulg. altera, Aristodemi altera, neutram Ambrosiana, quae tamen paraphrasin aliquam habet.

Ad Ol. 7, 24 Vrat. A: *τὴν ποντίαν· διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νῆσον, διὰ τοῦτο ποντίαν εἶπεν* (cod. bis *ποτίαν*). *Ἀφροδίτας· Ποσειδῶνος καὶ Ἀφροδίτης ἡ Ῥόδος γενεαλογεῖται παρ' Ἡροφίλου· οἱ δὲ Ποσειδῶνος καὶ Ἀμφιτρίτης. οἱ δὲ ὅτι εὐπρεπὴς ἡ Ῥόδος διὰ τὸ κάλλος. Ἀελίοιό τε· Ἥλιος ἰδὼν αὐτὴν ἥρπασε καὶ ἐμίγη αὐτῇ ἐν τῇ ἀπ' αὐτῆς κληθείσῃ Ῥόδῳ [νήσῳ].* tria sunt scholia: secundi vulg. recensionem praebet Boeckh §. 2: *ἄλλως· παῖδα Ἀφροδίτης· τῆς περὶ τὴν Ῥόδον, διὰ τὸ κάλλος τῆς νήσου. Ἡρόφιλος δὲ Ποσειδῶνος καὶ Ἀφροδίτης τὴν Ῥόδον εἶναί φησιν, Ἐπιμενίδης δὲ αὐτὴν Ὠκεανοῦ γενεαλογεῖ, ἀφ' ἧς τὴν πόλιν ὠνομάσθαι. τινὲς δὲ αὐτήν φασιν κληθῆναι οὕτως διὰ τὸ σπουδαῖα ἔχειν ῥόδα, οἱ δὲ διὰ τὸ ῥοδώδη εἶναι τὰ περὶ αὐτήν.* omnes tres autem illas adnotationes: de voce *ποντίαν*, de genealogia Rhodi, de Solis nupta, in alteram quandam formam redactas habes apud vulgg. hanc (§. 2): *ἄλλως· ποντίαν τὴν Ῥόδον, διὰ τὸ εἶναι νῆσον.* ⌊*παῖδ' Ἀφρο-*

δίτας] *οὐχ ὥς τινες ἠβουλήθησαν, ἐξ Ἡλίου καὶ Ἀφροδίτης τὴν νύμφην γεγεννῆσθαι· ἐναντίον γάρ τι ἐπαγόμενον· Ἀελίοιό τε νύμφαν· ἀλλ' ἀκουστέον τὴν Ῥόδον Ἀφροδίτης παῖδα διὰ τὸ ἀνθηρὸν καὶ χαριέστατον, νύμφην δὲ Ἡλίου· λέγεται γὰρ θεασάμενος τὴν νύμφην καὶ ἐρασθείς, εἶτα ἁρπάσας ἐν τῇ ὁμωνύμῳ νήσῳ συγγενέσθαι* (*συγγεγονέναι* Vrat. D.): *ἵνα τὸ μὲν ποντίαν παῖδ' Ἀφροδίτης ἐπ' αὐτῆς τῆς νήσου λάβωμεν, τὸ δὲ Ἀελιοιό τε νύμφαν ἐπ' αὐτῆς τῆς ἡρωΐδος ἀκούσωμεν* (Vrat. D). superest Boeckhii §. 1, quae novam recensionem vulg. exhibet, mihi quamvis longa tamen non omittenda: *Τὰν ποντίαν· σύνηθες τῷ Πινδάρῳ τὰ τῶν Νηρηΐδων ὀνόματα κατὰ τῶν πόλεων τῶν ὁμωνύμως λεγομένων τάττειν καὶ τοὔμπαλιν, ἔστι δὲ ὅτι καὶ συμπλέκειν, ὥσπερ καὶ νῦν. Ἀφροδίτης μὲν γὰρ λέγει τὴν ἡρωΐδα, ὅτι δὲ ποντίαν ὀνομάζει, τὴν νῆσον βούλεται δηλοῦν. ἐὰν δὲ γράφηται παῖδ' Ἀμφιτρίτης, ὡς Ἀμφιτρίτης καὶ Ποσειδῶνος οὔσης τῆς Ῥόδου θυγατρός, κατὰ δὲ ταύτην τὴν γραφὴν τὸ ποντία οὐκέτι ἐπὶ τῆς νήσου θετέον, ἀλλ' ἐπὶ τῆς Ἀμφιτρίτης· καὶ γὰρ αὕτη ἐνάλιος δαίμων. Ἀσκληπιάδης δέ φησι γενεαλογεῖσθαι τὴν Ῥόδον Ἀμφιτρίτης καὶ Ἡλίου· τὸν γὰρ Ἥλιον αὐτῆς ἐρασθῆναι καὶ αὐτῇ ἐν τῇ ἀπ' αὐτῆς κληθείσῃ Ῥόδῳ νήσῳ συμμιγῆναι.* at in his inest vitium gravissimum. dici enim videtur Rhodus herois filia Amphitritae et Solis, Sol autem Amphitritae amore incensus in Rhodo insula — hoc nomine ab illa, Amphitrita credideris nominata — cum hac eadem Amphitrita concubuisse. quod quidem neque fieri potuit neque factum est. neque enim Rhodus insula ab Am-

phitrita nomen duxit, neque Sol cum Amphitrita concubuit, neque cum ea Rhodum heroida progenuit. immo cum ipsa Rhodo heroïde Sol rem habuisse arguitur e reliquis scholiis: *Ἥλιος ἰδὼν αὐτὴν ἥρπασε καὶ ἐμίγη αὐτῇ ἐν τῇ ἀπ' αὐτῆς κληθείσῃ Ῥόδῳ νήσῳ.* in aprico est, etiam extrema paragraphi primae verba eandem scholiastae ad Pindarica illa *Ἀελίοιό τε νύμφαν* adnotationem referre, seiungenda igitur esse ab Asclepiadis quae antecedunt verbis *γενεαλογεῖσθαι τὴν Ῥόδον Ἀμφιτρίτης.* redeundum igitur est ad probatissimum illud lacunarum remedium. docentibus autem iis quae antea leguntur *ἐὰν δὲ γράφηται παῖδ' Ἀμφιτρίτης, ὡς Ἀμφιτρίτης καὶ Ποσειδῶνος οὔσης τῆς Ῥόδου θυγατρός,* item Ambrosianis *οἱ δὲ Ποσειδῶνος καὶ Ἀμφιτρίτης,* apparet Neptuni ut patris heroinae mentionem intercidisse, totum autem locum ita fere scribendum: *Ἀσκληπιάδης δέ φησι, γενεαλογεῖσθαι τὴν Ῥόδον Ἀμφιτρίτης [καὶ Ποσειδῶνος]. καὶ Ἡλίου [νύμφην]· τὸν γὰρ Ἥλιον αὐτῆς ἐρασθῆναι κτέ.* quorum extremorum verborum obliquae qua scripta sunt orationi an tanta fides habenda sit, ut ipsius Asclepiadis ea esse credamus, diiudicare non ausim.

Duplex vero recensio et in Ambr. et in vulgaribus tradita qualis esse soleat hisce cognoscatur exemplis. Ad Ol. 1, 5 Vrat. A: *Εἰ δ' ἄεθλα γαρύειν· ἄεθλα νῦν εἴρηκε τὰ ἀγωνίσματα· ἢ καὶ τὰ ἔπαθλα· Ὅμηρος· Ἱππῆας, τὰ δ' ἄεθλα δεδεγμένα κεῖτ' ἐν ἀγῶνι. ἄλλως· ἄεθλα τὰ ἀγωνίσματα, περιφραστικῶς τοὺς ἀγῶνας. πρὸς ἑαυτὸν κτέ.* quae sunt duae recensiones eiusdem scholii. eaedem fere extant in vulgg. *ἆθλα νῦν*

εἴρηκε τὰ ἀγωνίσματα. ἔλεγον δὲ οὕτω καὶ τὰ ἔπαθλα. Ὅμηρος κτέ. ἄλλως· ἆθλα (sic. Vrat. D.) *ἀγωνίσματα περιφραστικῶς τοὺς ἀγῶνας. πρὸς ἑαυτὸν δὲ ἐκφέρων εἶπε κτέ.* quod ita se habere in Boeckhii editione non satis apparet. ceterum differunt codicum genera in scriptura lemmatis.

Ad Ol. 1, 152 Vrat. A (§. 2): *ἢ τὶ τηλόθεν χρονικῶς ἀκουστέον· τὸ δε δέδορκεν ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ τοῦ δέρκεται, ἵν' ᾖ· ὁρᾶται τουτέστι πανταχῇ βλέπεται καὶ ὁρᾶται ὁ Ὀλυμπιακὸς ἀγών.* eiusdemque scholii alteram recensionem idem subiungit (§. 3): *ἰδίως δὲ τὸ δέδορκεν ἐξενήνοχεν* [*ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ τοῦ βλέπεται*], *ὅτι μακρόθεν ὁρᾶται τὸ κλέος καὶ εἰς δεῖξιν πίπτει.* nec non tertiam (§. 4): *ἢ ὅτι πανταχοῦ βλέπεται καὶ βοᾶται ὁ Ὀλυμπιακὸς ἀγών,* ubi pro *βοᾶται* scribendum est *ὁρᾶται.* eadem non multo secus in vulgg., in quibus pro *βλέπεται καὶ ὁρᾶται* male *βλέπεται καὶ ἀκούεται* (§. 2).

Schol. Ol. 11, 67, §. 1—3 debentur vulgaribus, 4—6 Vratislaviensibus. §. 4 singularis est: *χρόνος· διότι καὶ οὗτος ὁ χρόνος ἀποδέδωκε τὸν ὕμνον, ὃν εἶπεν* (*δηλ. Ἀγησιδάμῳ ὁ Πίνδαρος*). sequitur duplex adnotatio hoc modo §. 5: *ἄλλως* (pertinent autem ad lemma *ὁ χρόνος*)· *τὸ δὲ πρότερον ἀσαφὲς κατάδηλον ἐποίησεν, ὅπου Ἡρακλῆς διελὼν ἔθηκε τὰς ἀπαρχὰς τῶν σκύλων.* §. 6. *κατέφραξε· ὁ χρόνος φησὶ προϊὼν τὸν τόπον ἐδήλωσεν, ὅπου τὴν λείαν ἔθηκε κατὰ τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα.* quibuscum conferas §. 1 et 2: *τὸ δὲ πρότερον ἀφανὲς ὂν προϊὼν ὁ χρόνος ἐνεφάνισε καὶ φανερὸν ἐποίησεν, ὅπου τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου καὶ τὰ ἀπάργματα ἔθυσεν ὁ Ἡρακλῆς. ἢ οὕτω·*

προϊὼν ὁ χρόνος τὸ σαφανὲς ἡμῖν κατέδειξεν, ὅπου τὴν τοῦ πολέμου δόσιν, τουτέστι τὰ ἀκροθίνια διαμερίσας τοῖς θεοῖς ἔθυσεν. similia explicatiora §. 3, ubi rursus *τὰς ἀπαρχὰς ἔθυσε,* quibus omnibus inter se comparatis apparet etiam in Ambr. restituendum esse *ἔθυσε* pro eo quod bis ibi scriptum extat *ἔθηκε.*

Non sufficit igitur secundum codicum genera scholiorum recensiones distinguere. altius recedendum est et quaerendum, ut ipsi scholiastarum commentarii distingui queant, certaeque auctorum manus.

Ad Ol. 3, 22 Vrat. A has duas adnotationes praebet: *Αἰτωλὸς ἀνήρ· μᾶλλον πάντας τοὺς Ἠλείους Αἰτωλοὺς εἶπεν· οὕτω γὰρ ὠνομάσθησαν ἄνωθεν ἀπὸ Αἰτωλοῦ τοῦ Ἐνδυμίωνος, ἢ διὰ τὴν Ὀξύλου εἰς Ἦλιν ἄφιξιν, ὥσπερ Ἀσκληπιάδης ἀξιοῖ. περὶ δὲ τοῦ τῶν Ἑλλανοδικῶν ἀριθμοῦ Ἑλλανικός φησι καὶ Ἀριστόδημος, ὅτι τὸ μὲν πρῶτον β', τὸ δὲ τελευταῖον ι. τοσαῦται γὰρ αἱ τῶν Ἠλείων φυλαί, καὶ ἀφ' ἑκάστης εἷς ἦν Ἑλλανοδίκης.* recensio vulg. legitur ad versum 19, §. 2: *Αἰτωλὸς ἀνὴρ ὁ Ἠλεῖος, ἤτοι ἀπὸ Αἰτωλοῦ τοῦ Ἐνδυμίωνος ὃς ἦν Ἠλεῖος, ἀποκτείνας δὲ Ἆπιν ἐν τοῖς ἐπ' Ἀζᾶνι ἄθλοις ἔφυγεν εἰς τὴν πρότερον Κουρῆτιν, Αἰτωλίαν δὲ ὕστερον ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν· ἢ ἀπὸ Ὀξύλου, ὃς ἦν Αἰτωλοῦ τοῦ Ἀνδραίμωνος, διεῖλε δὲ τοῖς Ἡρακλείδαις τὴν Πελοπόννησον καὶ διὰ τοῦτο δὲ ἐδωρήσαντο αὐτῷ ὡς ἐξαίρετον τὴν Ἦλιν.* deest de Hellanodicis adnotatio, quae aliquomodo suppleri potest ex brevi excerpto, quod e Vrat. D Boeckh edidit: *Αἰτωλοὶ πρῶτοι ἐγένοντο Ἑλλανοδίκαι ἐν Ὀλυμπίᾳ. καὶ ὅτι ὁ κτίστης κτέ.* praeter has duas re-

censiones alteram Ambrosianam, alteram vulgarem, tertiam habemus et ipsam vulgarem, dico schol. ad v. 19, §. 1, ubi post paraphrasin primo loco de Hellanodicis, mox de „homine Aetolo“ adnotationem legis. quae adnotationes ita cum lemmatibus suis in Vr. D leguntur: *Ἑλλανοδίκαι· Ἑλλανοδίκαι καλοῦνται οἱ προτεταγμένοι τοῦ ἀγῶνος, ἐπεὶ μόνοι Ἕλληνες ἀγωνίζονται. Αἰτωλὸς ἀνὴρ ὕψωθεν· Αἰτωλὸς ἀντὶ τοῦ Ἠλεῖος. Ὄξυλος γάρ τις, εἷς τῶν Αἰτωλῶν, ἡνίκα ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον οἱ Ἡρακλεῖδαι ἠπείγοντο καθηγήσατο αὐτοῖς τῆς ὁδοῦ. ἀντιδόσεως δὲ τρόπῳ τινὶ τὴν Ἠλείων ἡγεμονίαν παρ' αὐτῶν λαμβάνει. παρ' οὗ λοιπὸν οἱ Ἠλεῖοι Αἰτωλοὶ ὠνομάσθησαν. διὰ τοῦτο οὖν Αἰτωλὸς ἀνὴρ ὁ Ἠλεῖος.* Aetoli Endymionis filii mentio omissa est. hanc autem recensionem omnium, veterum dico, novissimam esse non est qui neget. nam quod verbum *ἀγωνίζονται* praesenti tempore dictum est, id non obstat: duravit enim ex antiquiore aliqua recensione ortum. omnis autem de Oxylo narrationis ordo, stilus languidus, praedilectae quaedam dicendi formulae, omissa auctorum nomina, certum quendum auctorem arguunt ubiubi eius signa occurrunt unicuique agnoscendum. priores autem duae recensiones vetustiores esse eademque cum compilatore veterum affinitatis ratione uti videntur, qua §. 1 et 2 scholii ad Ol. 11, 83 (v. p. 16). habemus igitur primum duas recensiones compilatoris veterum (sive excerpta inde facta), secundum novissimae scholiorum veterum recensionis auctorem, quem brevius commentatorem novissimum vocare iuvat (qui paraphrasin illius loci explicationi praemisit), tertium Byzantiorum *ἱστορίαν,*

quae commentatoris veteris novissimi vestigia arte premit (*ἱστορία ὅθεν Αἰτωλοὶ οἱ Ἠλεῖοι· Ὄξυλός τις ἀνὴρ, εἷς τῶν Αἰτωλῶν, ἡνίκα ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον οἱ Ἡρακλεῖδαι ἠπείγοντο, καθηγήσατο αὐτοῖς τῆς ὁδοῦ, ἀντιδόσεως δὲ τρόπῳ τὴν Ἠλείων ἡγεμονίαν παρ' αὐτῶν λαμβάνει, ἐξ οὗ οἱ Ἠλεῖοι Αἰτωλοὶ ὠνομάσθησαν. διὰ τοῦτο οὖν Αἰτωλὸς ἀνὴρ εἶπεν ἀντὶ τοῦ Ἠλεῖος*).

Ad Ol. 9, 43 veteres grammatici opinabantur, Pindarum non tria diversa trium deorum cum Hercule proelia statuisse, sed una cum Neptuno et Apollinem et Hadem uno eodemque certamine de Pylo Nestorea contra heroa contendentes finxisse, altero vero errore Pylum Nestoream cum *πύλῃ τῇ ἐν Ἅιδου* confudisse. atque docente nos formula *ἰδίως κἂν τούτοις ὁ Πίνδαρος* Aristarchus aliquis *τὸ χ* adpinxisse videtur. Didymus grammaticorum scrupulos diserte enarravit. ita autem Vrat. A: *ἰδίως κἂν τούτοις ὁ Πίνδαρος· Ἡρακλέα γὰρ [φησι] τοῖς τρισὶ πολεμῆσαι θεοῖς. δεδόσθω γὰρ αὐτῷ, φησὶν ὁ Δίδυμος, περὶ τὴν ὑπὸ Νέστορι Πύλον [συ]στῆναι τὴν μάχην, Ὁμήρου τὴν ἐν Ἅιδου πύλην νεκύων πύλον εἰρηκότος· Ἐν πύλῳ, ἐν νεκύεσσι βαλών. εἴη δ' ἂν ὁ Πίνδαρος τὰ καὶ τόποις καὶ χρόνοις διεστῶτα εἰς ἕνα καιρὸν ἄγων ἕνεκα τοῦ μειζόνως ἢ ὡς ἔσχε ταῖς ἀληθείαις τὸν Ἡρακλέα ἐπαινεῖν. Ἀπόλλωνι μὲν Ἡρακλῆς ἐν Πυθῶνι περὶ τοῦ τρίποδος μάχεται [οὐκ ἀμύνων τῇ Πύλῳ], τῷ Ἅιδῃ δὲ ὅτι τὸν Κέρβερον ἀνήγαγε, Ποσειδῶνι δὲ ἀμύνοντι Πύλῳ.* in cod. est initio *Ἡρακλῆς*, mox *ἐπὶ Νέστορι*, deinde *Ὅμηρος. νεκύων πύλον* ibi bene servatum. eorundem vulg. recensionem videas in Boeckhii §. 2

paucis quidem ex Vrat. A sumptis auctam. in hoc eodem libro sequitur altera trium proeliorum distincta enarratio item Boeckhio neglecta. in quo scholio medio lacunam statuere visum est. nec non replere qua fieri potuit. *ἤρειδεν· εἰ μὴ γὰρ ἦν ἐκ θεῶν τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἀγαθὰ, πότε ἂν Ἡρακλῆς τῷ ῥοπάλῳ πρὸς τὴν τρίαιναν ἐμάχετο Ποσειδῶνι, ὅτε Ποσειδῶν ἐκώλυεν Ἡρακλέα ἐν τῇ Πύλῳ μαχέσασθαι. πρὸς δὲ Ἀπόλλωνα Ἡρακλῆς ἐμαχέσατο [ἁρπάσας τὸν τρίποδα, τῷ δὲ Ἅιδῃ ἐμαχέσατο] ὅτι ἀπέσταλτο τοῦ Κερβέρου χάριν παρά τοῦ Εὐρύσθεως.* quorum partem ex vulg. rec. habes §. 3. postremo idem ille Vrat. A ad v. 74 de Herculis contra Neptunum proelio narrationem praebet, quam Boeckh §. 4 edidit: *τὸν Ἡρακλέα φασί τινα Τραχίνιον πεφονευκέναι κτέ. τοῦ δὲ Νηλέως υἱοῦ Πόσειδῶνος τυγχάνοντος ἐπὶ ἐκδικήσει τοῦ παιδὸς ἐλθεῖν κτέ.* ibidem olim ni fallor similiter narrata fuerunt Herculis et contra Apollinem et contra Hadem proelia. Omnia in suum usum vertit commentator novissimus, cuius sunt §. 1 verba: *ἐπεὶ ἀντία πῶς ἂν τριόδοντος ἕως θνασκόντων· τίνες εἰσὶν αἱ αἰτίαι, δἰ ἃς ἐπολέμησε τοῖς τρισὶ θεοῖς ὁ Ἡρακλῆς; πρὸς τὸν Ποσειδῶνα μὲν προιστάμενον Πυλίων· ἐπολέμει γὰρ Ἡρακλῆς τοῖς Πυλίοις διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. ἀνελὼν τινα Τραχίνιον κτέ. ὁ οὖν Ποσειδῶν ὡς ὑπὲρ παιδὸς ἐμαχέσατο τῷ Ἡρακλεῖ κτέ. αἱ δὲ μάχαι αἱ πρὸς τοὺς θεοὺς ἐν διαφόρῳ χρόνῳ τῷ Ἡρακλεῖ γεγόνασιν.* hunc rursus secutus est recens „historiarum“ auctor.

Item in altero codicum genere compilator, in altero commentator servatus est in scholiis ad Ol. 6, 111 §. 4 et §. 3 illud ita legitur in Vrat. A: *τὸ διὰ τῶν ἐμπύρων μαντεύεσθαι. οὕτω δὲ μέχρι νῦν οἱ Ἰαμίδαι μαντεύονται, ἔμπυρα θύματα τιθέντες ἐν τῷ βωμῷ· Ἡρακλείδης δὲ ἐν τῷ περὶ χρησμῶν τοῖς δέρμασί φησιν αὐτοὺς μαντεύεσθαι ἀφορῶντας εἰς τὰς σχισμὰς τῶν δερμάτων, πότερον εὐθεῖαί εἰσιν ἢ οὔ.* id quod scholium vetustum aut ipsum est aut artissimo gradu contingit. aliter recensio vulgaris: hominis est recentioris, semper plura docentis, quam ipse didicit: *μαντεῖον ἦν ἐν Ὀλυμπίᾳ, οὗ ἀρχηγὸς γέγονεν Ἴαμος, τῇ διὰ τῶν ἐμπύρων μαντείᾳ, ᾗ καὶ μέχρι τοῦ νῦν οἱ Ἰαμίδαι χρῶνται. ἀναλαμβάνοντες γὰρ τὰ τῶν ἱερείων δέρματα ἐπιτιθέασιν εἰς τὸ πῦρ καὶ οὕτω μαντεύονται. ἔνιοι δὲ οὕτω φασί· τεμνομένους δέρμασι μαντεύεσθαι αὐτούς. λαμβάνοντες γὰρ τὰς βύρσας τῶν ἱερείων ἔσχιζον, καὶ κατὰ τὰ σχίσματα ἐμαντεύοντο ἀφορῶτες εἰς τὴν τομὴν, πότερα εὐθεῖά ἐστιν ἢ οὔ.* fausta fortuna accidit, ut fons eius quo male usus est, nobis ipse servaretur.

Quae cum ita sint, fortasse aliquis in eam incidet opinionem, ut vetustiora scholia in Ambrosiana, commentatoris istius noviciam recensionem in vulgaribus regnare putet. id quod verum non est. nam primum extant loci, ubi scholia melioris notae in ipsis vulgaribus servata sint, tacente Ambrosiano. ad Ol. 9, 72 scholiastes ex eorum quorum adnotationes ad nostram usque aetatem pervenerunt, numero vetustissimus haec recte scripsit: *ἐπανάληψις τοῦ λόγου· λέγει γὰρ τὴν πρώτην πλημμυρίαν τοῦ ὕδατος Δευκαλίωνος.* nam

postquam de diluvio quod Deucalionis tempore evenit, in antistrophi 2 dixit, iterum eodem redit argumenti epod. 2. quam vero perperam haec intellexit commentator! verba enim *ἔγειρ᾽ ἐπέων σφιν οἶμον λιγὺν* ita interpretatur, quasi poëta illud quod in diluvio versatur argumentum ut tritum satisque tractatum mittendum et novum quoddam incipiendum esse dicat. unde accidit, ut cum nihilo minus mox iterum de diluvio sermo fiat, apud scholiastam poëta inconstantiae vituperationem sibi adsciscat. quem legas talia disputantem et singula mire prorsus interpretantem (§. 3): *τὸν δὲ κατὰ Δευκαλίωνα λόγον ὡς κοινὸν ὄντα παραιτεῖται λέγειν. φησὶν οὖν· ἔγειρε καὶ ἵστα καὶ παῦε τὴν ὁδὸν ταύτην τὴν ἡδεῖαν τῆς μυθολογίας κτέ. εἶτα πάλιν ὃ παρῃτήσατο, ἐκ περιουσίας διηγεῖται.* en etiam eius aemulum haud indignum Byzantium: *τοῦτο λέγει, ὅτι ἐατέον τοὺς περὶ τούτου λόγους κτέ. οὕτω δὲ παραιτούμενος λέγειν περὶ τούτων πάλιν ἐπιχειρεῖ λέγειν κτέ.*

Sed quod gravius est, multorum scholiorum utraque recensio, et compilatoris veterum et commentatoris veteris novissimi, utrimque tradita est, et in scholiis Ambrosianis et in vulgaribus.

Ad Ol. 6, 152, §. 2 schol. Ambr.: *ὗν Ἀρίσταρχος παρὰ τὸ λεγόμενον Ἐν Βοιωτίᾳ ὗς. πεποιθὼς δὲ ὁ Πίνδαρος τοῖς ἑαυτοῦ ποιήμασι κελεύει ἐπιγνῶναι τὸν Αἰνέαν καὶ γνῶναι τὴν τέχνην, εἰ φεύγουσιν οἱ Θηβαῖοι τὸ παλαιὸν ὄνειδος παιδείᾳ διαφέροντες καὶ μουσικῇ· τὸ δὲ πρότερον ὡς ἀμαθεῖς ἐσκώπτοντο. Ὕαντες δὲ ᾤκησαν τὴν Θήβην, καὶ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος μετετράπη τὸ καὶ Συοβοιωτοὺς λέγεσθαι.* ne tamen

credas, hanc esse primariam scholii vetusti formam, quae multo purior et integrior in vulgaribus servata est. legitur autem §. 1: [*τὸ σημεῖον χ*] *ὅτι διὰ τὴν ἀγροικίαν καὶ τὴν ἀναγωγίαν τοπαλαιὸν οἱ Βοιωτοὶ ὗες ἐκαλοῦντο, καθάπερ καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς Διθυράμβοις· Ἦν ὅτε σύας τὸ Βοιώτιον ἔθνος ἔλεγον· καὶ Κρατῖνος·*

Οὗτοι δ' εἰσὶν Συοβοιωτοὶ κρουπεζοφόρον γένος ἀνδρῶν.

nisi igitur hanc legem sequi voluissem, ut Ambrosiana semper primo loco ponerem, ea hoc certe loco vulgari recensioni postponenda fuisset, quo clarius eluceret, quo temporum ordine Pindari commentatores scripserint. nam Ambrosianam illam recensionem potissimum secutus est auctor scholii ad v. 148, §. 1, qui adnotationi de proverbio illo *Βοιωτία ὗς* (sic enim apud hunc audit), lepidam de Aenea Pindari chorodidascalo narratiunculam praemisit, cuius materiam partim Pindaricis versibus 153—155 (vulg.), partim suo ipsius genio debuit idem ille commentator quem voco novissimum. haec igitur narrat: *ἀποστρέφει τὸν λόγον πρὸς τὸν Αἰνέαν τὸν χοροδιδάσκαλον· Αἰνέας γὰρ οὗτος χοροδιδάσκαλος, ᾧτινι ὁ Πίνδαρος ἐχρήσατο διὰ τὸ αὐτὸν ἰσχνόφωνον εἶναι καὶ μὴ δύνασθαι ἐν τῷ δημοσίῳ δι' ἑαυτοῦ καταλέγειν τοῖς χοροῖς, ὅπερ οἱ πλεῖστοι καὶ μεγαλόφωνοι τῶν ποιητῶν ἀγωνιζόμενοι ἐποίουν, δι' ἑαυτῶν διδάσκοντες τοὺς χορούς. ἀπέστρεψεν οὖν τὸν λόγον ὁ Πίνδαρος πρὸς τὸν Αἰνέαν λέγων· παρόρμησον νῦν, ὦ Αἰνέα, τοὺς ἑταίρους τοὺς ἐν τῷ χορῷ ὥστε ὑμνῆσαι πρῶτον μὲν τὴν Ἥραν, ἔπειτα δὲ γνωρίσαι τοῖς λόγοις ποίησον αὐτούς, εἰ*

κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον ἐκφεύγομεν τὸ ὄνειδος τῶν Βοιωτῶν καὶ τὴν παροιμίαν τὴν λεγομένην Βοιωτία ὗς. ἡ δὲ παροιμία ἐντεῦθεν·

Ὕαντες, ἔθνος βάρβαρον ἀρχαῖον, κατῴκησαν τὴν Βοιωτίαν, οὕς τινες ἐκ παραφθορᾶς τοῦ ὀνόματος ἀντὶ τοῦ Ὕαντας λέγειν Ὗς ἐκάλουν· ὥστε καὶ τοῖς ὕστερον διαδοθῆναι τὴν λέξιν ἐπὶ τῶν Βοιωτῶν, καὶ λοιπὸν νομισθῆναι διὰ πολλὴν ἀλογίαν καὶ ἀγροικίαν οὕτως ἐξ ἀρχαίου αὐτοὺς κεκλῆσθαι, τοὺς δὲ βουλομένους εἰς ἀπαιδευσίαν ἐπισκώπτειν τινὰς τοῦτο λέγειν, Βοιωτία ὗς. haec autem eadem ipsa de proverbio narrata, vel ut verius dicam, eorum fragmenta, in Vrat. A extant ad v. 152, ubi post illud vetustius scholium proprio et suo loco leguntur cum lemmate *ὗς· ὕανες ἔθνος βοιωτίας· οὓς τινας ἐκ παραφόρου τοῦ ὀνόματος· ἀντὶ τοῦ ὕαντας λέγει· ἐκάλουν ὗς· ὥστε τοῖς ὕστερον διαδοθῆναι τὴν λέξιν ἐπὶ τῶν βοιωτῶν καὶ λοιπὸν νομισθῆναι διὰ πολλὴν ἀγροικίαν καὶ ἀλογίαν οὕτως ἐξ ἀρχαίου αὐτοὺς κεκλῆσθαι, τοὺς δὲ βουλομένους τινὰς σκῶψαι ἐκάλουν βοιωτίαν ὗν.* narrationem vero de Aenea chorodidascalo in Vrat. A reperies ad v. 148: *αἰνέας· αἰνέας ὁ τοῦ χοροῦ διδάσκαλος· ᾧτινι ὁ πίνδαρος ἐχρῆτο διὰ τὶ ἰσχνόφωνον καὶ μὴ δὶ ἑαυτοῦ δύνασθαι τοὺς χοροὺς καταλέγειν ὅπερ οἱ πλεῖστοι ἐποίουν δὶ ἑαυτῶν ἀγωνιζόμενοι. — Ἔστι δ᾽ ἐοικὸς ὀρειᾶν γε Πελειάδων μὴ τηλόθεν Ὠαρίων᾽ ἀνεῖσθαι.* eadem illa Moschopulus: *Οὗτος ὁ Αἰνέας χοροδιδάσκαλος ἦν τοῦ παρὰ Πινδάρου χοροῦ, ᾧτινι πρὸς τὸν δῆμον ἐχρῆτο Πίνδαρος διδάσκοντι τὰ αὑτοῦ ποιήματα καὶ μεθ᾽ ἑτέρων ψάλλοντι διὰ τὸ αὐτὸν ἰοχνόφωνον εἶναι καὶ μὴ δύνασθαι λέγειν*

ἀξίως. Ἱστορία, ὅθεν τὸ Ὗς Βοιωτία. Ὕαντες, ἔθνος ἀρχαῖον καὶ βάρβαρον κτέ. κτέ.

Nuper ego, cum de scholiis ad Ol. 9, 1 agerem (Herm. V. pag. 192 seq.), eorum §§. 2—3 insipientis hominis nugas esse dixi, id quod aliquot, sed non omnibus viris doctis persuasi. iam liceat mihi ad illum locum paucis redire spe ducto, fore ut quae hucusque disputavi et subinde disputaturus sum, una cum locorum, quos in medium proposui, auctoritate suspitionum illarum veritatem omnibus probent.

Vetustissimum ad hunc locum scholium, quippe compilatoris veterum (non Didymi), continetur §. 6. cuius recensio Ambr. haec est (lemma in Vrat. A est *κωμάζοντι φίλοις*, sed debuit esse) [*τ ρ ι π λ ό ο ς*]· *πλειόνων οὐσῶν ἀντιστρόφων καθ᾽ ἑκάστην στροφὴν ἔφη* (Pindarus scil.) *ὅτι τρὶς ἐπεκελάδουν Καλλίνικε λέγοντες· οὐ καθόλου δὲ τρὶς, ἀλλὰ καὶ τριπλῆν ἔχειν τὴν στροφὴν καὶ πάλιν ἀναλαμβάνεσθαι τοῦτον τὸν τρόπον. βέλτιον δὲ ὅτι τρὶς ἐπῆδον λέγειν τὸ ἐφύμνιον οἱ κωμιασταί, λέγω δὲ τὸ τήνελλα καλλίνικε.* duae igitur hic exponuntur „Archilochei carminis, Callinici triplicis cantati“ interpretationes. secundum alteram Archilochi carmen tribus strophis constabat et unicuique strophae verbum *Καλλίνικε* pro ephymnio subiungi solebat. secundum alteram, quam quidem hic scholiastes probat, verba *Τήνελλα καλλίνικε* ter in victorem canebantur vel clamabantur. atque haec secunda interpretatio Eratosthenem auctorem habet, cuius et nomen et verba servavit eius scholii recensio vulgaris. nolo denuo totam eam scribere neque magis Eratosthenis

verba iterum hic restituta proponere: sufficit monuisse, eum Archilochi versus hos cognovisse:

Ὦ καλλίνικε χαῖρ' ἄναξ Ἡράκλεες
Αὐτός τε καὶ Ἰόλαος αἰχμητὰ δύο —

eundem de formula *Τήνελλα καλλίνικε* unde originem sumpserit coniecturam proposuisse: *ὅτε ὁ αὐλητὴς ἢ ὁ κιθαριστὴς μὴ παρῆν, ὁ ἔξαρχος αὐτὸ μεταλαβὼν ἔλεγεν ἔξω τοῦ μέλους, ὁ δὲ τῶν κωμιαστῶν χορὸς ἐπέβαλε τὸ Καλλίνικε καὶ οὕτω συνειρόμενον γέγονε τὸ Τήνελλα καλλίνικε, κοινῶς δυνάμενον ἁρμόζειν ἐπὶ παντὸς νικηφόρου διὰ τὸ καὶ τῆς πράξεως αὐτῆς ψιλὸν ἔχειν τὸν λόγον μήτε δὲ ὄνομα μήτε ἰδίωμα ἀγωνίσματος· ἐφυμνίῳ δὲ κατεχρῶντο τούτῳ· Τήνελλα καλλίνικε.* scholii autem initium comparatum cum schol. ad v. 3, §. 3 docet Aristarchum tradidisse carmen Archilochi tribus strophis compositum fuisse. quomodo hisce usus sit commentator vetus novissimus, appareat ex recensione Ambr., quae aliquatemus correcta haec est: *Ἀρχίλοχος τῷ Ἡρακλεῖ ὕμνον [ποιήσας] ἀπορήσας κιθαρῳδοῦ διά τινος λέξεως τὸ μέλος ἐμιμήσατο· συντάξας οὖν τοῦτο τὸ κομμάτιον Τήνελλα ἀνεβάλλετο, καὶ αὐτὸς μὲν τὸ μέλος τῆς κιθάρας [ὑποκρινόμενος] ἐν μέσῳ τῷ χορῷ ἔλεγεν τὸ Τήνελλα, ὁ δὲ χορὸς τὰ ἐπίλοιπα. τὸ δὲ ὅλον οὕτως· Τήνελλα· καλλίνικε χαῖρε ἄναξ Ἡράκλεες Αὐτός τε καὶ Ἰόλαος αἰχμητὰ δύο· τήνελλα· οὕτως [καὶ] τὰ ἑξῆς· ἐκ τούτου τὸ λοιπὸν οἱ ἀποροῦντες κιθαρῳδῶν τούτῳ τῷ κόμματι ἐχρῶντο τῷ Τήνελλα. τριπλόον δὲ διὰ τοῦτο εἶπεν, ἐπειδὴ τρὶς ἐλέγετο τοῦτο τὸ κομμάτιον τοῖς νικῶσι· κωμάζει δὲ πρὸς τὸν τοῦ Διὸς βωμὸν ὁ νικήσας μετὰ τῶν φίλων, αὐτὸς τῆς*

ᾠδῆς ἐξηγούμενος. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ὁ μὲν τοῦ Ἀρχιλόχου πεποιημένος ὕμνος ἐδυνάστευσε ῥηθῆναι κατὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα, ὁ δὲ ὑπ' ἐμοῦ γενόμενος ῥηθήσεται. hoc potissimum loco intellegitur, quantopere et commentator a compilatore et compilator a veteribus differat.

Haud absimilis illis quae modo attuli inventis commentatoris reperitur narratio inter scholia ad Nem. 1 vetera, ubi ad v. 8 haec leguntur: *ἅρμα δ' ὀτρύνει Χρομίου*· Χρόμιος ἡνίοχος ἦν Ἱέρωνος παιδόθεν· οὗτος ἅτε δὴ βασιλεῦσι συνὼν καὶ ἄριστος ὢν τὴν ἱππικὴν ἐπλούτησε καὶ ἤρξατο ἀποστὰς τοῦ Ἱέρωνος καθ' ἑαυτὸν ἱπποτροφεῖν. νικᾷ δὲ νῦν ἵππον ἅρματι πρῶτον ἀγωνισάμενος. audio notum bene fabulas narrantem. neque ego enim dubito, quin unicus istorum fons fuerint, quae in scholiis ad v. 49 (p. 432, v. 6) leguntur: ὁ δὲ Χαῖρίς φησιν, ὅτι ὁ Χρόμιος πολλὰ συμπονήσας τῷ Ἱέρωνι κατὰ τὴν ἀρχὴν ἀμοιβῆς ἔτυχεν ἐξ αὐτοῦ ὥστε ἐκ περιουσίας καὶ ἱπποτροφῆσαι — et quae infra Didymea haec: ἐπεὶ νῦν ἦρκται ἀγωνίζεσθαι καὶ ἀρξάμενος εὐθὺς ἐνίκησεν (ὁ Χρόμιος δηλ.)· nonne apud hos paullo diversam speciem induit res, quam apud commentatorem prae se fert? de Chromio Geloni et Hieroni amicitia affinitate officiis coniuncto testes habemus schol. ad Nem. 9, 95, Pyth. 2, 43 al. sed de aurigatione Chromii pueri non magis quam de postera ab Hierone apostasia quidquam quaquam veri traditum est. ipsa scholiastes ad Nem. 9, 95, ubi equos rettulisse praemia Chromio Pindarus dicit, scribit: οὐ παρῆν δὲ ὑπὸ τὴν νίκην, ἀλλ' ἐπεπόμφει τὸ ἅρμα.

id quod certe non ex aliquo vetere scriptore sumpsit, sed solent interpretes deficientibus fontibus historicis ex ipso poëta poëtam explicare. tamen hic recte dicit non ipsum aurigavisse Chromium. ceterum commentatorem imitatus est schol. rec. Mommseno editus: *Χρόμιος Ἱέρωνος ἡνίοχος παιδόθεν γεγονὼς ἅτε δὴ βασιλεῦσι παιδόθεν συνών, καὶ ἄριστος ὢν τὴν ἱππικὴν ἐπλούτησε καὶ ἤρξατο ἀποστὰς τοῦ Ἱέρωνος καθ' ἑαυτὸν ἱπποτροφεῖν. νικᾷ δὲ νῦν ἵππων ἅρματι πρῶτον ἀγωνισάμενος.* — idem loquitur ad Nem. 10, 6: *Μακρὰ μὲν τὰ Περσέως· ἀπὸ Περσέως ἄρχεται. Ἀργεῖος γὰρ οὗτος κτέ. δοκῶν παραιτεῖσθαι τὸ λέγειν καθ' ἕκαστα τῶν Ἀργείων ἀνδραγηθήματα, λεληθότως καταριθμεῖται αὐτά. ἔστι δὲ ἱστορία αὕτη. Μέδουσα, μία δὲ τῶν Γοργόνων αὕτη, ἤρισέ ποτε διὰ κάλλους τῇ Ἀθηνᾷ κτέ.*

Ad Ol. 2, 1 §. 3 Ambr.: *ἀναξιφόρμιγγες· ἤτοι τῶν φορμίγγων ἀνάσσοντες· ἕπονται γὰρ τοῖς ὕμνοις αἱ φόρμιγγες, δι' οὓς ἀπεδείχθησαν· ἢ οἱ ἀνασσόμενοι ὑπὸ φορμίγγων ὕμνοι. πρότερον γὰρ ἐνδίδωσι μέλος ὁ κιθαριστὴς, ἔπειτα ἡ ᾠδὴ λέγεται, ὡς καὶ ἐν Πυθιονίκαις· Χρυσέα φόρμιγξ Ἀπόλλωνος καὶ ἰοπλοκάμων σύνδικον Μοισᾶν κτέανον.* contra §. 1—2 vulg. *ἀναξιφόρμιγγες ὕμνοι· οἱ τῆς φόρμιγγος ἀνάσσοντες. πρῶτον γὰρ τὰ ᾄσματα συντίθενται, εἶθ' οὕτω πρὸς αὐτὰ καὶ ἡ λύρα ἁρμόζεται. ἢ οὕτως· ὦ ὕμνοι οἱ ὑπὸ τῆς φόρμιγγος ἀνασσόμενοι. πρῶτον γὰρ ἔκρουον, εἶτα ἐπῇδον. καὶ τούτου μάρτυς Ὅμηρος· Ἦτοι ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν. ἐμφανίζει δὲ τὸν μουσόληπτον. ὡς ἐπιζητῶν γὰρ, τίνα ὀφείλει ὑμνῆσαι, εἶτα καθ' ἑαυτὸν δοκιμάζων.* sic iste commentator.

ediderunt eum interiecto paragraphi signo in duas dissectum. id quod saepe similiter factum est, ut haud raro fallatur qui minus attente scholia percurrit, diversa scholia credens quae unius scholii partes sint, aut etiam recensiones. ceterum schol. rec. non vetustius Ambros., sed commentatorem secutus est: *ἤγουν ἄνακτες τῆς φόρμιγγος· ὑπουργὸς γὰρ ἡ φόρμιγξ τῶν ὕμνων, καὶ πρὸς αὐτοὺς αὐτὴ ἁρμόζεται.* et sic fere Byzantiorum cum altera utra recensione consensus eam commentatoris esse arguit. ita quia rec. schol. ad Ol. 3, 31 sequitur vestigia recensionis eius quae §. 1 legitur, haec est commentatoris, cum §. 2 compilatoris esse videatur.

Sed dubitantibus nobis de auctoribus diversarum recensionum aliud praeter ea quae huc usque memoravi indicium et discrimen succurrit. conferas quaeso scholium Ambr. ad Ol. 6, 8 cum verbis recensionis vulgaris. illud: *συνοικιστῆρ τε· ὅτι οἱ πρόγονοι αὐτοῦ σὺν Ἀρχίᾳ παρεγένοντο ἐν Συρακούσαις, οἱ Ἰαμίδαι, ἀφ' ὧν εἰκὸς παραλαβεῖν τινας.* moderate rem narrat. aliter commentator, et multo quidem ille severior: *συνοικιστής τε τῶν ἐνδόξων Συρακουσῶν· τοῦτο δὲ οὐκ ἀληθές· οὐ γὰρ οὗτος συνῴκισε καὶ Συρακούσας ἀλλὰ πρὸς ἐγκώμιον εἴληφεν. ἀπὸ γὰρ ἐκείνων ὁ Ἀγησίας τῶν συνοικισάντων.* quae omnino iudicia plus minus inepta Boeckh compilatori tribuerat, ea ego commentatori vindicare malim. sunt quidem in iis quae altiorem originem habeant, unde disceptationi saepe locus maneat, quota pars vetustioribus grammaticis, quota commentatoris istius recensioni debeatur. maiores vero eius esse partes mihi quidem persuasum

est. quod quo sensu quaque ratione dictum intellegam ut ab ipso initio clarum fiat, scholia ad Ol. 6, 8 modo adposui. neque dubium esse cuiquam potest, quin eiusdem auctoris sint schol. ad Ol. 1, 1. §. 3: *τρία ἐν ἀνθρώποις ὁ Πίνδαρος ἄριστα εἶναι λέγει, τὸ ὕδωρ μὲν εἰς τὸ ζῆν, οὗ ἄνευ βιοῦν ἀδύνατον. εἶτα χρυσὸν ἐν πλούτῳ τῶν ἄλλων χρημάτων ἐμπρέποντα, καθάπερ ἐν τῇ νυκτὶ τὸ πῦρ· πρὸς δὲ δόξαν τὴν ἐν Ὀλυμπιάσι νίκην. ὁ δὲ νοῦς τοῦ προοιμίου ὅλου τοιοῦτος· ὥσπερ τὸ μὲν ὕδωρ τῶν ἄλλων στοιχείων χρησιμώτερον, ὁ δὲ χρυσὸς τῆς λοιπῆς ὕλης προτιμότερος, οὕτω καὶ ὁ Ὀλυμπιακὸς ἀγὼν προτιμότερος τῶν ἄλλων. καὶ δευτέραν ἀπόδειξιν συγκριτικὴν ποιεῖται τῶν τοῦ πλούτου χρημάτων ἀξιολογώτερον καὶ τιμιώτερον ἀποδεικνὺς τὸν χρυσόν. εἰ δὲ μὴ ἐβράδυνεν, ἠρκέσθη ἂν εἰς τὸν περὶ τῶν στοιχείων λόγον καίτοι κεφαλαιωδέστερον ὄντα. ἀλλὰ πολύς ἐστιν ἐγκωμιάζων τὸν πλοῦτον. καὶ φαμὲν ἡττᾶσθαι αὐτὸν τῆς ἑαυτοῦ φύσεως φιλοχρημάτου τυγχανούσης. ὁ δὲ νοῦς· ὁ δὲ χρυσὸς ἐν ἅπασι τοῖς κτήμασι τοῦ δυνατοῦ πλούτου οὕτω διαλάμπει, ὡς ἐν νυκτὶ πῦρ καιόμενον.* avaritia Pindari castigatur etiam ad Nem. 7, 25 .... *οὕτω δέον μὴ φιλοκερδεῖς εἶναι, ἀλλὰ προΐεσθαι τοῖς ποιηταῖς μισθὸν κτέ. ὅτι δὲ φιλοκερδὴς πανταχοῦ ὁ Πίνδαρος, ἐκ τῶν φθασάντων δῆλός ἐστιν.* item ad Jsthm. 4, 2: *ἴσμεν φιλόχρυσον ὄντα πανταχοῦ τὸν Πίνδαρον. κἀνταῦθα οὖν τὴν ἑαυτοῦ φιλάργυρον προαίρεσιν τεκμηριοῖ τὸν πλοῦτον ἐγκωμιάζων καὶ ὑπαινιττόμενος, ὡς προσήκει τοὺς ἐγκωμιαζομένους χρυσῷ ἀμείβεσθαι τὸν Πίνδαρον.* ad illustranda Pindari verba quae initio Nem. 2

leguntur *Οὐκ ἀνδριαντοποιός εἰμι* scholiastes narrat pulchre inventum: *φασὶν ὅτι οἱ οἰκεῖοι τοῦ Πυθέου ἦλθον πρὸς αὐτὸν, παρακαλοῦντες ὅπως γράφῃ ἐπίνικον. Πινδάρου δὲ αἰτήσαντος τρισχιλίας δραχμὰς ἔφασαν ἐκεῖνοι κάλλιον εἶναι χάλκεον ἀνδριάντα ποιῆσαι τῆς αὐτῆς τιμῆς ἢ τὸ ποίημα. χρόνῳ δὲ ὕστερον γνωσιμαχήσαντες ἦλθον τὸ αὐτὸ διδόντες. ὁ δὲ ἐξονειδίζων αὐτοὺς οὕτως ἤρξατο καί φησιν, μὴ κατασκευάζειν ἔργα τὴν αὐτὴν κατέχοντα χώραν καθὼς οἱ ἀνδριαντουργοὶ τοὺς χαλκοῦς ἀνδριάντας κτέ.* commentator quidem haec narrat, sed docente verbo *φασίν* alios quosdam auctores secutus. quare repeto quae antea monui: ubiubi ipsi commentatoris fontes, veterum dico grammaticorum adnotationes, nobis perierunt, dubii haeremus quid Alexandrinis quid illi debeatur. Alexandrea autem multorum commentorum mater fuit. tot vero locorum Pindari explicandorum rationis illius, qua nihil poëta in carminibus componendis antiquius habuisse crederetur, quam ut carminis pretium posceret auctor fuit Callistratus. nimirum ad Jsthm. 2 initium haec traduntur: *Καλλίστρατος δέ φησι τὸν Πίνδαρον μὴ τυχόντα τοῦ κατ' ἀξίαν μισθοῦ διά τινα μικρολογίαν τοῦ Ξενοκράτους, προςδιαλέγεσθαι Θρασυβούλῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ οὐκ εἰς Ξενοκράτην φησὶ γέγραφε τὴν ᾠδήν, ἀλλ' εἰς Θρασύβουλον· καὶ γὰρ ἡ εἰσβολὴ περὶ ἀργυρίου μέμψεώς ἐστιν, ὡς θέλοντος αὐτοῦ τὸν κατ' ἀξίαν μισθὸν κομίσασθαι.* inde schol. ad v. 1. §. 2: *ἐξεργάσατο δὲ τὸ προοίμιον ὁ Πίνδαρος πάλαι, ἑαυτῷ τῆς τοῦ ἐπινίκου γραφῆς μισθὸν ποριζόμενος· φησὶ δὲ, ὅτι τῶν λυρικῶν οἱ πολλοὶ ἀμισθὶ πρὸς τὰ καλὰ τὴν σπουδὴν εἶχον, ἐπὶ δὲ τοῦ*

παρόντος ἀργυρίου πιπράσκεται τὰ ποιήματα. et ad v. 19. §. 1: *ταῦτα οἱ περὶ Καλλίστρατον συνεργεῖν φασιν ἑαυτοῖς· φανερὸν γὰρ ὡς μισθὸν αἰτῶν τὸν Θρασύβουλον τό τε ἀπόφθεγμα προήνεγκε τὸ περὶ τῶν χρημάτων καὶ προσεπιλέγει· οὐκ ἀγνῶτ᾽ ἀείδω. σοφὸς γὰρ εἶ, καὶ συνήσεις πρὸς τί ταῦτα εἴρηται.* fabulae igitur quae narratur de Pindari avaritia fons est Callistrati loci Pindarici interpretatio. illa tamen verba q. s. *φαμὲν ἡττᾶσθαι αὐτὸν τῆς ἑαυτοῦ φύσεως φιλοχρημάτου τυγχανούσης,* neque Callistratum neque alterum aliquem Alexandrinum auctorem habent, sed commentatorem nostrum veterum recentissimum.

Ad Jsthm. 6, 34: *ματρωΐ θ᾽ ὁμωνύμῳ δέδωκε κοινὸν θάλος χάλκασπις ᾧ πότμον μὲν Ἄρης ἔμιξεν* scholium narrat: *τοῦ Στρεψιάδου μήτρως ὁμώνυμος. οὗτος ἀνῃρέθη κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον.* quando quis *τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον* adhibet, famosum illum dicit tot annorum tanti sanguinis. neque alium dicit hic scholiastes. at nemo Graecus dicere potuit Strepsiadem illum, cuius Pindarus ut mortii mentionem illo loco facit, bello Peloponnesiaco cecidisse. id quod nobis narrat barbarus aliquis, quem ego commentatorem nostrum esse puto: sequitur autem paraphrasis haec: *ὁ δὲ νοῦς· τῷ δὲ ὁμωνύμῳ αὐτοῦ μήτρωϊ τὴν τῆς νίκης εὐδοξίαν τε καὶ ἡδονὴν παρέσχετο· ᾧ τῷ μήτρωι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος τὸν θάνατον παρέσχετο καὶ ἐπέβαλε κτέ.* hunc autem locum duas ob causas proposui, quarum prima est, quod vera et propria commentatoris ingenii suboles facile agnoscitur, altera, quod

eodem simul docemur, paraphrasin, quae formulam *ὁ νοῦς* constantem usum secuta prae se fert non esse vetustiorem commentatore illo, immo hunc illius quoque esse auctorem.

Universae igitur disputationis meae summa haec est. veterum grammaticorum qui usque ad Didymi fere dies Pindari carminibus operas navarunt doctas et indoctas adnotationes compilator quidam excerpsit Didymo posterior. haec deinde recentior grammaticus, quem commentatoris veterum novissimi significatione supra distinxi, Germano superior, neque literarum neque rerum Graecarum nimis peritus*), in novum ordinem redegit. servata quidem sunt etiam compilatoris illius prioris haud pauca fragmenta, et veterum grammaticorum reliquiae apud utrumque. sed summa semper opus est cura et prudentia, ne cui imponant scholiorum narrationes. nam commentatoris quem dixi fides aut auctoritas quasi nulla est. eum vero Byzantii secuti sunt. omnia autem variis modis variata et mutilata in diversa codicum genera transierunt.

*) cuius immanem barbariem superari posse non credideris. at superavit quidam in scholiis Aristophaneis deprehensus et pulchre notatus Hemsterhuysio ad Plut. 385. verba huc transferre non mihi licet. quae enim est rerum typographicarum Marburgensium conditio iam artiores quam par est fines huic disputationi circumscripserunt. quae aut nimis brevibus absolvenda aut omnino reticenda erant, alio aptiore loco explicabuntur.